

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS–TUESDAY, GEGUŽĖS–MAY 14, 2019 • Vol. CX NR. 56

Kaina 1.50 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 05-13-2019

Iki 110-ojo DRAUGO gimtadienio liko 59 dienos

Balsavome: pasakėme, ko tikimės

Lietuvos piliečiai sekmadienį, gegužės 12 d., šalies prezidento rinkimuose ir referendumuose dėl pilietybės išsaugojimo (Konstitucijos 12 str. pakeitimo) bei Seimo narių skaičiaus pasakė savo nuomonę. Suskaičiavus visus balsus paaiškėjo, kad referendumas dėl pilietybės išsaugojimo įvyko, nes jame dalyvavo daugiau nei 50 proc. rinkimo teisę turinčių piliečių. Tačiau pilietybės klausimu pasisakiusių „už“ buvo per mažai: įteisinti daugybinės pilietybės nepavyko. Ir vis dėlto – tautos nuomonė aiški: net 73, 45 proc. balsavusiųjų pasisakė už daugybinę pilietybę, o 26,55 proc. prieš. Nors pritarančiųjų skaičius didelis, tačiau tam, kad daugybinė pilietybė būtų įteisin-ta, pagal esamą rinkėjų aktyvumą kone visi balsavusieji turėjo pasisakyti „už“.

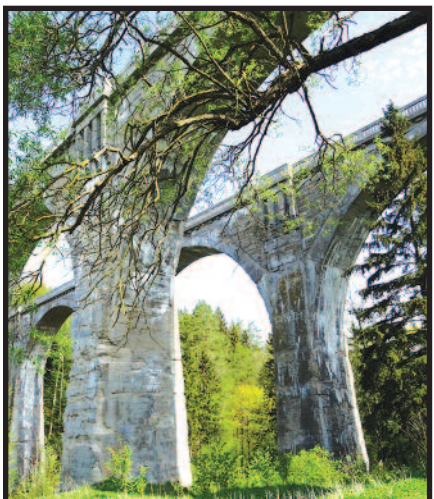
– 2 psl.

ŠIAME NUMERYJE:

Rinkosi lietuviai kūrėjai
iš viso pasaulio – 6 psl.

Mozūrijos krašto ir Romintos girios
paslaptys – 8 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Lietuvos paviljonas.

Andrej Vasilenko nuotr.

LIETUVAI – Venecijos bienalės „Auksinis liūtas“!

Lietuvos paviljo-
nui 58-oje Vene-
cijos šiuolaikinio
meno bienalėje
pirmą kartą
skirtas pagrindi-
nis bienalės apdovanojimas – „Auksinis liūtas“.

Juo įvertinta Lietuvos nacionaliniame paviljone prista-
toma menininkių Rugilės Barzdžiukaitės, Vaivos Grai-
nytės ir Linos Lapelytės opera-performansas „Saulė
ir jūra (Marina)“. Šiuo kūriniu menininkės nagrinėja klimato
kaitos, kūniškumo, ekologijos ir vartotojiškumo temas. Ant
35 tonų smėlio įsikūrusius dainuojančius vasarotojus žiū-
rovai turi galimybę stebėti iš viršaus.

– 11 psl.

Išmintis, kaip ir kvailybė, atsiskleidžia diskusijoje. – Kinų patarlė.

Balsavome: pasakėme, ko tikimės

Atkelta iš 1 psl.

Pilietybės klausimas: nusivylimas ir viltis

Paskutiniais, pirmadienio, gegužės 13 d. ryto Vyriausiosios rinkimų komisijos (VRK) duomenimis, rinkėjų sąrašuose įrašyta 2 486 917, rinkimuose dalyvavo 1 415 649 arba 56,92 proc. rinkėjų. **61 tūkst.** Lietuvos piliečių šįkart užsiregistravo balsuoti užsienyje.

Kaip jaučiasi Lietuva ir už jos ribų gyvenantys lietuviai, pasibaigus balsavimui ir suskaičiavus rezultatus? Užsienio lietuviams svarbiausias buvo pilietybės klausimas. Internete pasklidę komentarai rodo, kokiomis nuotaikomis gyvena žmonės: vieni nusivylę ir nepatenkinti, kiti net ir neigiamuose referendumo dėl pilietybės rezultatuose mato šviesią ateitį: juk už daugybinę pilietybę balsavo gerokai daugiau nei pusė dalyvavusiųjų.

Tai teikia vilčių, kad vis vien teks ieškoti šio opaus klausimo sprendimų.

Atėjo balsuoti ir tie, kurie niekada nebalsavo

Generalinis konsulas Čikagoje Mantvydas Bekešius pasakojo, kad Pasaulio lietuvių centre (PLC) Lemonte išankstinio balsavimo metu šeštadienį, gegužės 11 dieną atėjo 600 žmonių – tiek, kiek per paskutinius LR Seimo rinkimus iš viso dalyvavo rinkėjų, priklausančių generaliniam konsulatui Čikagoje.

Sekmadienį, gegužės 12 dieną, užgriuvę nauji balsuotojai rikiavosi į eiles, kuriose kantriai laukė, norėdami išsakyti savo nuomonę pilietybės klausimu. Kai kurie iš jų sakė balsuojantys pirmą kartą per daugelį metų, nugyventų Amerikoje. Visų nuotaika buvo pakili.

Tokios eilės rinkėjų susidarė todėl, kad nemažai atvykusių balsuoti į PLC buvo neprisiregistravę iš anksto, todėl jų registracija užėmė laiko. Nors tai ir trukdė darbą, tačiau visi balsuotojai

Atvykę į PLC Lemonte, žmonės kantriai laukė eilėse, kol galės pabalsuoti už savo pasirinkimą.

buvo pasveikinti ir priimti, jais pasidžiaugta, nes kiekvienas balsas šiuose rinkimuose buvo labai brangus. Gen. konsulas padėjo visiems atėjusiems ir balsavimo dieną pasiaukojamai dirbusiems konsulato darbuotojams bei savanoriams.

Apie tai, kiek iš viso balsavo JAV gyvenančių Lietuvos piliečių, žadame parašyti „Drauge“ sulaukę tikslų, galutinių skaičių.

Į antrą turą – I. Šimonytė ir G. Nausėda

Referendumas dėl Seimo narių skaičiaus mažinimo laikomas neįvykusiu, nes jame dalyvavo tik 47,24 proc. rinkėjų.

Lietuvos prezidento rinkimų pirmajame ture sekmadienį Ingrida Šimonytė Gitaną Nausėdą aplenkė vos keliais tūkstančiais rinkėjų balsų persvara. Abu šie kandidatai pateko į gegužės 26 d. įvyksiantį antrąjį rinkimų turą.

Pasak naujausių VRK išankstinių rezultatų (suskaiciavus visų 1972-ųjų rinkimų apylinkių balsus), I. Šimony-

tė gavo 31,21 proc. balsavusiųjų rinkėjų balsų, G. Nausėda – 30,93 proc.

Išankstiniai rezultatai rodo, kad skirtumas tarp lyderių – 3 935 balsai. Už I. Šimonytę balsavo 441 860 rinkėjų, už G. Nausėdą – 437 925. Kon-

servatorių kandidatėi prisivyti nepriklausomą kandidatą G. Nausėdą ir jį aplenkti padėjo paštu balsavusieji rinkėjai – už I. Šimonytę išankstiniuose rinkimuose balsavo apie 31 000 rinkėjų daugiau.

Saulius Skvernelis liko trečias, surinkęs 19,67 proc. balsų nuo dalyvavusių rinkėjų skaičiaus.

Rezultatai rodo, kad I. Šimonytė gavo 17,77 proc. visų rinkėjų sąrašuose esančių rinkėjų balsų, G. Nausėda – 17,61 proc.

Kai kuriose balsavimo vietose užsienyje ir apylinkėse Lietuvoje buvo susidarę eilės, tačiau visi atvykę iki 8 val. vakaro Lietuvos laiku galėjo balsuoti.

Pagal išankstinius rezultatus, ketvirtas prezidento rinkimuose liko Vytenis Povilas Andriukaitis (4,79 proc. dalyvavusių rinkėjų balsų). Toliau rikiuojasi Arvydas Juozaitis (4,69 proc.), Valdemaras Tomaševskis (3,98 proc.), Mindaugas Puidokas (2,58 proc.), Naglis Puteikis ir Valentinas Mazuronis gavo mažiau nei po vieną procentą balsų.

„Draugo“, VRK, BNS inf.

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ LITHUANIAN WORLD COMMUNITY, INC.

2019 m. gegužės 13 d.

PRANEŠIMAS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė skelbia pilietiškumo pergalę

Gegužės 12 dienos LR Prezidento rinkimuose ir Referendume dėl Pilietybės išsaugojimo buvo sulaukta beprecedenčio užsienyje gyvenančių LR piliečių aktyvumo. Preliminariais duomenimis prie balsadėžių Lietuvos diplomatinėse atstovybėse atėjo tris kartus daugiau rinkėjų nei 2016 m. Seimo rinkimuose. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (PLB) sveikina šį istorinį proveržį, kuris gali tapti tvirtu pagrindu glaudesniai ir aktyvesniai lietuvių diasporos įsitraukimui kuriant sėkmės Lietuvą atvirame pasaulyje.

PLB ir jos pilietinė iniciatyva „Mūsų Metas DABAR“ nuoširdžiai dėkoja visiems LR piliečiams Lietuvoje ir pasaulyje, kurie savo aktyviu dalyvavimu parodė aukštą pilietinę brandą ir pademonstravo asmeninę atsakomybę ypač svarbiais Lietuvai klausimais.

PLB pažymi, kad nors Referendume dėl Pilietybės išsaugojimo ir nepavyko surinkti pakankamai palaikančių balsų, tačiau tokia yra Tautos valia ir ji turi būti gerbiama be išlygų. Svarbu yra tai, kad Referendumas laikomas įvykysiu, o palaikančių balsų gausa yra aiškus signalas visoms LR valdžios institucijoms, LR Konstitucinio teismo teisėjams, naujai išrinktam LR Prezidentui, LR Vyriausybės nariams ir Seimo nariams ieškoti būdų neatidėliotinai išspręsti šį klausimą.

Paskutinius kelis mėnesius vykę intensyvūs debatai ir diskusijos yra akivaizdus įrodymas, kad tai visai Tautai aktualus klausimas ir dialogas turi būti plėtojamas visais lygmenimis, nuo savivaldos iki aukščiausių šalies vadovų. Referendumas yra tvirtas, bet tik pirmas žingsnis ieškant tikrų sprendimų Pilietybės išsaugojimui visiems tautiečiams pasaulyje. Tai ne vien teisinis klausimas, o ateities Lietuvos vizijos sudedamoji.

Pasaulio lietuviai savo kasdiene veikia šimtuose lituanistinių mokyklų, pritraukiamomis milijoninėmis investicijomis ir kita kultūrine-visuomenine veikla nepaliaujamai dirba Lietuvos gerovės labui ir yra tikra Lietuvos jėga pasaulyje.

PLB yra 1958 metais JAV įsteigta didžiausia išeivijos skėtinė organizacija, vienijanti lietuvių bendruomenes 47-iose pasaulio šalyse. 2019 metais minima Lietuvių Chartos 70-ies metų sukaktis, taip pat šie metai paskelbti Pasaulio lietuvių metais.

Dalia Henke,
PLB pirmininkė

Rinkimų metu PLC dirbė ir balsus skaičiavę generalinio konsulato darbuotojai ir savanoriai (ketvirtas iš k. generalinis konsulas Čikagoje M. Bekešius).

Generalinio konsulato nuotraukos

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday
and Saturday

except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by

the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.

Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL

and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase – \$340.00 • kartą per savaitę \$240.00

[Kanadą – metams \$390.00 (USD) • 1/2 metų \$210.00 (USD) • 3 mėn. \$110.00 (USD)]

[Lietuvą paprastu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

Internetinė prenumerata – metams \$99.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

[Kanadą – metams \$150.00 (USD) • 1/2 metų \$120.00 (USD) • 3 mėn. \$75.00 (USD)]

[Lietuvą – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, prenumeratos kvitų nesiunčiame. „Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien nuo 9:00 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

Redakcija dirba kasdien nuo 8:00 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

Administracija –
skelbimai@draugas.org., administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Redaktorė –
Virginija Petrauskienė

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

Už skelbimų turinį ir kalbą neatsakome.

Straipsnių autorių nuomonė nebūtinai sutampa su redakcijos nuomone.

Po to, kai Lemonte, IL, Lietuvos užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius atidengė paminklą partizanų vadui Adolfui Ramanauskui-Vanagui (paminklo autorius – skulptorius Jonas Jagėla), prasidėjo dar vienas puolimas prieš Lietuvą. Kad pasinaudoti proga mėgins Rusija, prie to jau esame pripratę, bet kad įsikišo BBC, tai jau kažkas naujesnio.

Nacių medžiotoju” vadinamas žydų istorikas Efraim Zuroff, Jeruzalėje įsikūrusio Simon Wiesenthal centro vadovas, britų transliuotojui pareiškė, kad Ramanauskas-Vanagas nėra Lietuvos didvyris, o kolaborantas, kuris prisidėjo prie žydų persekiojimo. Nors buvusiai kaltintojo partneri ir knygos apie Holokaustą Lietuvoje bendraautorei Rūtai Vanagaitei (medžiagą jie rinko kartu, bet ant knygos tėra jos vienos pavardė) jau teko atsiprašyti lietuvių visuomenės ir paneigti daugelį juodinančių šį partizanų vadą faktų, Zuroff toliau kartoja netiesą. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centras (LGGRTC) BBC teigė, kad A. Ramanauskas-Vanagas niekada nekolaboravo su naciais, o toks melas apie jį buvo paskleistas sovietų KGB, siekiančios diskredituoti partizanų vadą. LGGRTC britų žurnalistui pateikė A. Ramanausko-Vanago dienoraščio ištrauką, kurioje jis atskleidžia, kaip sovietai bandė apjuodinti partizanus. (Dar 1952 m. savo dienoraštyje jis rašė: „Sovietų okupantai mus vadina vokiečių nacionalistais“.) Į žinią sureagavo ir Lietuvos užsienio reikalų ministerija, kuri į BBC kreipėsi su pareiškimu.

Rusijos reakcija

Rusija su proga ir be progos stengiasi sumenkinti pasipriešinimo judėjimą prieš sovietinę okupaciją Lietuvoje. Gegužės 9-osios minėjime Vilniaus Antakalnio kapinėse, kur yra palaidota dešimtys rusų karių, žuvusių Antrajame pasauliniame kare, ir kur kasmet vyksta rusų visuomenės ceremonija, Rusijos ambasadorius Lietuvoje Aleksandras Udalcovas pareiškė, kad lietuvių puoselėjama Vanago istorija yra mitas, kurį Rusija bandys išaiškinti. „Tokia nervinga lietuviškos medijos, Užsienio reikalų ministerijos reakcija. Aš tikiuosi, kad jie turbūt supranta, kad mitas apie Vanagą labai rimtas. Jis mus priverčia dar rimčiau užsiimti Vanago istorija ir miško broliais, ir mes tuo užsiimsime. Kelsime naujus faktus, dokumentus, juos viešinsime ir aiškinsimės”, – kalbėjo Rusijos ambasadorius. Ir tai jau rodė, kad kyla diplomatinis skandalas. Sunku įsivaizduoti, kad taip drįstų prabilti, sakykim, JAV ambasadorius, sėdintis Maskvoje, apie Rusijos dalyvavimą Rytų Ukrainos konflikte ar Krymo aneksiją, nors tai ir yra akivaizdūs faktai.

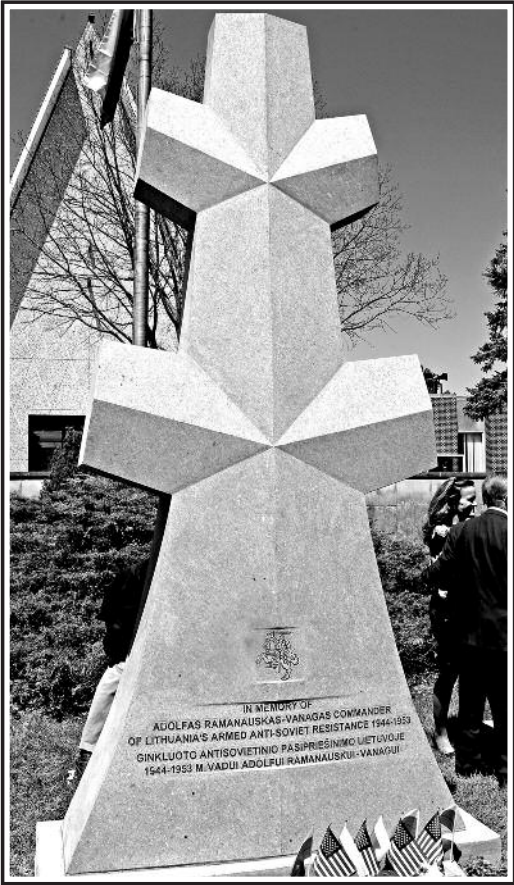
Lietuvos užsienio reikalų ministras L. Linkevičius pasikvietė Rusijos ambasados atstovus ir paragino juos atidžiau studijuoti istoriją. „Daugybė ekspertų ir archyviniai duomenys tikrai nesuteikia jokių galimybių kaltinti Vanagą nei holokaustu, nei kolaboravimu su naciais. Vanagas yra mūsų didvyris, ir tuo viskas pasakyta”, – sakė užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius.

Įsijungė ir Lietuvos istorikai

E. Zuroff BBC pareiškė, kad „nekyla jokių abejonų, kad Ramanauskas-Vanagas vadovavo grupei kovotojų Druskininkuose, kuri pirmosiomis nacių invazijos savaitėmis persekiojo žydus, kurie gyveno toje vietoje”. Nors pats sakė, kad neturi įrodymų, bet tikina, kad statyti jam paminklo negalima: „Lietuva nori tuos žmones, kurie kovojo su sovietais, paversti nacionaliniais didvyriais. Aš tą suprantu, bet yra problema. Jeigu žmogus kolaboravo su naciais,

Kaip atremti šaltojo karo pabūklus

AUDRONĖ V. ŠKIUDAITĖ

o mes žinome, kad toks kolaboravimas privedė prie žydų bendruomenių sunaikinimo, toks žmogus neturėtų būti nacionalinis didvyris”.

Į tai sureagavo istorikas ir Seimo narys Arvydas Anušauskas, kuris net nusiuntė E. Zuroff savo knygą, kurioje smulkiai išdėstyta A. Ramanausko-Vanago istorija. „Nusiunčiau knygą Zuroffui, kad jis pasiskaitytų. Tikrai nėra sudėtinga su jų biudžetu išsiversti penkis puslapius ir perskaityti istoriją, kuri yra pagrįsta konkrečiais šaltiniais, o ne manymu, kad taip galėjo būti, nes aš taip manau”, – pareiškė A. Anušauskas, atsakydamas į E. Zuroff interpretaciją. Anot Lietuvos istoriko, partizanų vadas ne persekiojo žydus, o tiesiog saugojo namus ir parduotuves: „Jeigu žmogus pasiima ginklą ir mėgina saugoti turtą nuo okupantų, jis nėra kolaborantas. Juo labiau kad ta jo misija truko labai trumpai”.

Politikos apžvalgininkai teigia, kad BBC publikaciją, kurioje cituojamas E. Zuroff, galima laikyti dovana Rusijai. „Iškyla klausimas apie žurnalistinį objektyvumą. Kai yra kokie Donbaso reikalai, kažkaip BBC sugeba pateikti, kad tai yra kažkokie kovotojai ir neva čia jų nuomonė, ne Rusijos, o čia kažkokie vietiniai kovotojai. Kai yra Zuroffo nuomonė, kažkodėl pono Anušausko kas nors nekalbina, o kalbina tik Zuroffą. Čia yra problema”, – sakė politikos apžvalgininkas Marius Laurinavičius.

Mokslininkė Nerija Putinaitė pridūrė, kad Sovietų Sąjunga laikėsi nuostatos, jog visi partizanai buvo naciai, todėl nereikėtų tikėtis, kad šiandieninė Rusija pakeis savo naratyvą: „Rusija pasiskelbė tęsianti Sovietų Sąjungos tradicijas, o tai – dar vienas pavyzdys”.

Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto (TSPMI) daktaro Nerijaus Maliukevičiaus manymu, partizanų vadą šmeižianti informacija – nuolatinė Kremliaus mitologijos, niekinančios pokario Lietuvos istoriją, dalis. Pokario rezistencijos dalyvius siekiama parodyti kolaboravus su Tre-

čiuoju reichu ir dalyvavus masinėse žydų žudynėse. „Dabar bendrame kontekste matau paminklo A. Ramanauskui-Vanagui atidengimą Čikagoje. Tai ir yra informacinis pretekstas tas žinutes sukti ir tiražuoti. Tai yra visiškai techninis šiuolaikinės Kremliaus propagandos aspektas”, – sakė N. Maliukevičius.

Laidoje „DELFI diena” Seimo narys Laurynas Kasčiūnas pripažino, kad Rusijos reakciją buvo galima nuspėti. Anot politiko, Rusija dar kartą nusitaikė į Lietuvai svarbią istorinę asmenybę, o sukompromitavus lyderius, labai lengva sukompromituoti ir visą laisvės siekį. „Rusijos istorinė politika yra labai aukštoje vietoje jų prioritetų sąrašė, ir vienas iš istorinės atminties tikslų yra perrašyti kaimyninių valstybių istoriją. Istorinė atmintis yra vienas iš Rusijos dezinformacijos ar propagandos taikinių. Tie mitai, kurie kuriami, jie paprasti. Jie sako, kad mes, kaip nepriklausoma valstybė, mūsų partizaninis judėjimas, kuris turėjo ypatingą reikšmę mūsų valstybingumui, turi sąsajų su tomis jėgomis, kurios sako, kad komunizmas neišvadavo, atnešė dar vieną okupaciją. Kitaip tariant, bandoma susieti su nacizmo naratyvu, kalbama, kad mes siekiame reabilituoti nacizmą. (...) Tokia Rusijos propagandos schema yra sena ir aiški, jai reikia ruošti visada, jie nusitaiko į mums labai svarbius asmenis. Kai tu sukompromituoji vieną lyderį, tu sukompromituoji ir visą laisvės judėjimo idėją”, – sakė L. Kasčiūnas ir pridūrė, kad mums patiems klausimų dėl Ramanausko-Vanago jau seniai nebeturėtų kilti – mūsų istorikai atsakė į visus klausimus, viskas išanalizuota, klausukų ir šešėlių jam nebėra.

Tikroji Vanago istorija

1918 m. JAV gimęs A. Ramanauskas-Vanagas partizanu tapo 1945 m. Po poros metų ėmė vadovauti Dzūkijos partizanams – Dainavos apygardai; 1948 m. paskirtas Pietų Lietuvos partizanų srities vadu; 1949 m. tapo visos Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio prezidiumo pirmininko Jono Žemaičio pavaduotoju; 1950 m. pradžioje – gynybos pajėgų vadu; nuslopus ginkluotam pasipriešinimui, nuo 1953 m., slapstėsi; 1956 m. sulaukėtas ir tardymo metu žiauriai kankintas; 1957 m. nužudytas.

Iki 2018 m. nebuvo žinoma, kur pakasti partizanų vado palaikai. Archeologams pagaliau juos aptikus Vilniuje, Našlaitėlių kapinių nuošalėje, 2018 m. spalį Lietuva valstybinėmis laidotuvenėmis pagerbė su sovietų okupacija kovojusio partizanų vado A. Ramanausko-Vanago atminimą. Politikos komentatoriai pripažino, kad Vanago palaikų radimas ir jų iškilmingas laidojimas buvo ypač reikšmingas įvykis šiandieninei lietuvių visuomenei. Tai pažadino tautinį lietuvių susipratimą, atkreipė dėmesį į ginkluoto pasipriešinimo svarbą ir žmonių sąmonėje įtvirtino naujausių laikų istorines asmenybes.

Nieko stebėtina, kad tie, kuriems mūsų laisvės istorija kliudo kurti savo pseudoistoriją, imasi žygių ją purvinti. Bet gal reiktų paieškoti patikimo ginklo atremti tuos šaltojo karo pabūklus, užuot kiekvieną kartą krūpčiojus nuo smūgio? Nes tiesos sakymas čia kažkodėl nepadaeda.

TELKINIAI

LEMONT, IL

Lietuvos himną gieda Maironio lituanistinės mokyklos ketvirtokai. Mokytoja Loreta Lagunavičienė – pirmą iš dešinės. Arūno Klibo nuotraukos

Jūra banguoja, laivas plaukia

RAMUNĖ LAPAS

Kasmet pavasarį vykstantys Lietuvos Fondo (LF) metiniai narių suvažiavimai pastaraisiais metais įgavo aiškia, nušlifuotą ir mažai kintančią struktūrą: sveikinimai, skaičiai, pasiekimai, gairės ateičiai, rinkimai, diskusijos... Tačiau visuomet iškyla dar kas nors tokio, kas specifiškiau išreiškia einamuosius metus, o ilgainiui brėžia besikeičiančios visuomenės ir jos poreikių kreivę. Šiame, 56-ajame LF suvažiavime, vykusiame balandžio 27 dieną Pasaulio lietuvių centre Lemon-te pasitvirtino mažėjančio tiesioginio narių dalyvavimo tendencija ir iškilo klausimas, ar vis dar svarbi LF sprendimams visuomenės nuomonė.

Sveikinimai

Pirmasis sveikindamas LF tarybą ir valdybą LR generalinis konsulas Čikagoje Mantvydas Bekešius pastebėjo, kad Fondas dabar jau plačiai žinomas ne tik JAV, Lietuvoje bei pasaulyje ir padėkojo už įvairiapusę paramą, ypač teikiamą mažesniems, jaunesniems bendruomenėms bei istorinės atminties įamžinimui. Konsulas paragino visus ieškoti naujų fondo narių ir pasidžiaugė, kad suvažiavimo išvakarėse tapti LF nare jam nesunkiai pavyko įkalbėti vieną jauną panelę – vos kelių mėnesių savo dukrą Norą Bekešiūtę.

JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) Krašto valdybos pirmininkas Arvydas Urbonavičius pažymėjo, jog Fondo įkūrėjai puikiai suvokė, kad „neįkainojama lietuviybė“ vis tik turi savo kainą – jai išlaikyti reikalingos lėšos. Padėkodamas už dėmesį LB jis išreiškė viltį, kad Krašto valdyba galės būti ne tik prašytojos vaidmenyje, bet ir bendradarbiauti kaip partnerė.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkės Dalios Henke sveikiniimą perskaitė Sigutė Šimkuvienė, Bostono apylinkės ir visos Naujosios Anglijos apygardos vardu suvažiavimą pasveikino šios apygardos pirmininkė Regina Balčaitienė.

Darbai ir skaičiai

Išstatų komiteto pirmininkas Dailius Vasys pranešė registracijos ko-

misijos žinią, kad kvorumas yra. Suvažiavime aktyviausiai dalyvavo 24 nariai su 1 530 balsų teise. Internetu balsavo (pagal narių sąrašą) 124 nariai su 2 562 balsais, o daugiausia – 162 nariai su 4 379 balsų teise – užsiregistravo ir balsavo paštu. Iš viso suvažiavime balsavo 310 narių su 8 471 balsais. Buvo priminta, kad pagal įstatus vienas narys su įgaliojimais gali turėti ne daugiau 5 proc. visų galimų balsų, t. y. 1 200 (pagal 2019 m. vasario 28 d. duomenis iš viso galimas balsų skaičius šiame suvažiavime buvo 24 005).

Apžvelgdama praėjusius veiklos metus ir pirmuosius savo kaip LF tarybos pirmininkės, Audronė Pavilčius Karalius taip pat rėmėsi skaičiais. Pasaulio lietuvių metai, sakė ji, skirti atkreipti dėmesį į mus visus, taip pat ir į Fondą, kuris per savo gyvavimą surinko arba uždirbo 57 mln. dolerių, išskirstė 21 mln. ir kurio dabartinis kapitalas sudaro 36 mln. dol.

Iki 2018 m. pabaigos gauti 22 palikimai, kurių bendra suma sudaro 31 mln. 480 tūkst. dol., t. y. 79 proc. pagrindinio kapitalo. Daugėja vardinųjų fondų, vienas iš naujausių – Lietuvos ambasadoriaus vardo fondas, skirtas Amerikos lietuviams – naujos kartos lyderiams. „Tai mūsų valstybės ir visuomenės ateitis“, – pabrėžė A. Pavilčius Karalius.

LF tarybos pirmininkė pranešė, kad 2018 m. paskirstyta rekordinė 1 mln. 101 tūkst. 156 dol. suma. JAV LB paskirta apie pusę pajamų, dar papildomai – apylinkių ir apygardų kultūrinei veiklai. PLB skirta apie 3 proc. – 20 000 dol. „Sunku išsivaizduoti lietuviybės plėtrą be Lietuvos Fondo“, – pastebėjo A. Pavilčius Karalius ir priminė visų mūsų atsakomybę – prižiūrėti ir ugdyti LF, kad parama būtų galima ir ateityje.

Taip pat pirmuosius metus, kaip LF valdybos pirmininkas, baigęs Tauras Bublys trumpai apžvelgė valdybos darbus. Jis ypač išskyrė ryšius su lituanistinėmis mokyklomis. 2018 metais LF lituanistinėms mokykloms paskyrė 150 tūkst. dol., o LF atstovai visuomet dalyvauja įteikiant paramos čekius. T. Bublys paminėjo gražią sportininkų iniciatyvą: iš LF gaunamą paramą jų sportinei veiklai komandos perduoda lituanistinėms mokykloms. Štai ČLKL čempionatą laimėjusi „Lituanica“ savo piniginių apdovanojimą skyrė Mundelein, IL veikiančiai Ge-

Suvažiavimo prezidentas. Iš k.: LF tarybos pirmininkė Audronė Pavilčius Karalius, LF valdybos pirmininkas Tauras Bublys ir sekretorė Daiva Litvinskaitė.

dimino lituanistinei mokyklai. Jis pažadėjo, kad valdyba stengsis vykdyti Plėtros komiteto sudarytą planą, taip pat pranešė, jog pasirūpinta LF duomenų kibernetine sauga.

Pristatydamas Finansų komiteto ataskaitą komiteto pirmininkas Arvydas Tamulis dar kartą priminė, kad investicijų gairės yra laikytis LF įstatymų, t. y. saugoti Fondo kapitalą ir jį didinti. 2018 m. buvo audringi – investicijos iš pradžių kilo, paskui svyravo, o metų pabaigoje krito. Kaip ir rinkoje, tik tie svyravimai buvo mažesni, nes Fondas laikosi konservatyvios investicijų politikos. 2018 m. investicijų pajamas sudarė daugiau nei

taip bus ir šiemet.

LF patarėjas investicijoms Paulius Majauskas Fondo investicijų politiką palygino su inkaru, kuris padeda laikytis stabiliai. 2017 m. uždirbta 14 proc., 2019 m. – jau 8 ar 9 proc. Tad žiūrint į trejų metų laikotarpį – nuo kovo iki kovo, uždirbta vidutiniškai 7,44 proc. per metus, nuostolio nėra, sakė jis.

Pelno skirstymo komisijos pirmininkas Juozas Kapačinskas pranešė, kad 2018 m. iš viso buvo gautos 183 paraiškos projektams, patenkinta 121, skiriant paramos už 792 tūkst. 867 dol. Taip pat patenkinta 111 stipendijų prašymų (iš 135 gautų), skiriant iš viso 308

Naujai į LF tarybą išrinkti nariai (iš k.): Arvydas Tamulis, Daina Dumbrys, Viktoras Kaufmanas ir Saulius Čyvas. Nuotraukoje nėra Vytauto Naručio.

Po LF metinio narių suvažiavimo vyko LF tarybos posėdis. Jūratės Mereckienės nuotr.

4 400 000 dol. Deja, nerealizuotas nuostolis iš investicijų dėl nukritusių akcijų vertės metų pabaigoje smarkiai sumažino pajamų sumą: Fondas patyrė 6 proc. arba maždaug 2 000 000 dol. nuostolį.

Tačiau, pastebėjo A. Tamulis, 2019 m. pradžioje jau juntamas spartus augimas ir atsigavimas. Jis taip pat užtikrino, kad parama dėl to nenukentės: jau kelintus metus ji viršija 1 mln. dol.,

tūkst. 289 dol. paramos. Šiemet numatoma skirti 1 150 000 dol., iš jų 850 tūkst. – projektams. Išsami ataskaita apie suteiktą paramą išspausdinta „Liepsnos“ leidinyje.

Planai ir perspektyvos

Rūta Kulbis pristatė Dariaus Sabaliūno vadovaujamo Plėtros komiteto naują Fondo viziją. Jos formuluotė

yra tokia: „Lietuvybė klestės per amžius ne tik Lietuvoje, bet ir JAV bei kituose pasaulio kampeliuose. LF bus svarbiausia nevyriausybinių organizacija, finansškai remianti iniciatyvas, kurios stiprina tautinę tapatybę ir visuomenę, ir kurios puoselėja lietuvių bei ryšių su Tėvyne stiprinimą”.

Plėtros komitetas paruošė ambicingą naujos strategijos planą, kuriame, be kita ko, yra numatoma iš naujo įvertinti ambasadorių koncepciją, kurti ilgalaikius projektus, rengti lėšų telkimo vėjus ir kt. Vienas iš prioritetų – glaudesni ryšiai su Jaunimo sąjunga; numatoma įsteigti jaunimo valdybą. Taip pat ieškomas kandidatas į naujai steigiamą Plėtros ir ryšių su visuomene vadovo postą. Tai, anot R. Kulbis, tik didelių naujų darbų pradžia.

Rinkimai

Šiametinis suvažiavimas ne tik rinko naujus narius į tarybą ir Kontrolės komitetą, bet taip pat balsavo dėl įstatų pakeitimų. Už pasiūlytus įstatų pakeitimus (dėl Kontrolės komiteto ir balsų skaičiaus nustatymo datos) balsavo 6 691 narys, prieš – 582, taigi įstatų pakeitimų rezoliucija buvo priimta. Pritarta LF tarybos rekomendacijai pakeisti LF įstatų V straipsnį, numatant reikalavimą auditą atlikti sertifikuotai audito kompanijai, o ne Kontrolės komitetui, tuo pačiu suderinti III straipsnį su pakeistu V, eliminuojant Kontrolės komitetą.

Pagal antrąjį pakeitimą registruotų narių balsų skaičius bus nustatomas pagal kasmetinio LF narių suvažiavimo datą (ne anksčiau kaip 60 dienų ir ne vėliau kaip 5 dienos iki suvažiavimo), o ne nuo paskutinių apyskaitinių metų pabaigos. Tuo pačiu, jei LF taryba per 15 mėnesių nesukviečia kito suvažiavimo, tai padaryti gali narys ar nariai, turintys ne mažiau kaip 3 proc. visų balsų, nustatomų pagal LF suvažiavimo datą.

Į Kontrolės komitetą proklamacijos būdu buvo išrinkti Alina Akulič, Ričardas Chiapetta ir Rimas Kapačinskas. Šis komitetas veiks iki rudens – tarybos sesijos pradžios. Mat pagal nuostatus įstatų pakeitimą (šiuo atveju – Kontrolės komiteto eliminavimą), už kurį nubalsavo suvažiavimas, dar turi patvirtinti JAV LB taryba.

Į LF tarybą iš šešių kandidatų išrinkti penki nariai: Saulius Čyvas (7 378 balsai), Arvydas Tamulis (7 505), Viktoras Kaufmanas (6 324), Vytautas Narutis (5 912) ir Daina Dumbrys (5 575). Už Loretą Sadauskas balsavo 4 378 suvažiavimo dalyviai.

Į tarybą nebekandidavo Darius Sabaliūnas ir Agnė Vertelkaitė, iš Finansų komiteto pasitraukė Povilas Kilius.

Padėkos raštu ir gėlėmis buvo apdovanota jau penkiolika metų Fonde dirbanti LF vykdomoji direktorė Jūratė Mereckienė.

Pasibaigus LF metiniam suvažiavimui, vyko LT tarybos posėdis. Jame vienerių metų laikotarpiui tarybos pirmininke vėl išrinkta A. Pavilčius Karalius, o LF valdybos pirmininku – Tauras Bublys.

Ar svarbus visuomenė balsas?

Suvažiavimą tradiciškai užbaigiančioje diskusijų dalyje daugiausiai dėmesio sulaukė Kontrolės komiteto panaikinimas. Kalbėjusieji apgailestavo dėl tokio sprendimo, taip pat ir dėl to, kad jis priimtas prieš diskusijas. Betarpiškai suvažiavime dalyvaujančių narių nuomonė praktiškai nieko nereiškia – rezultatai lemia neakivaizdžiai balsuojantys nariai, jų dauguma. Ar ir toliau laikytis tokio formato ir negirdėti gyvo balso, galbūt galinčio pakreipti sprendimus? Ar atrasti būdų apsvaistyti diskutuotinus klausimus?

Manau, LF vadovybė turi apie ką pagalvoti. Kita vertus – jei nariai renka į tarybą asmenis, kuriais pasitiki, gal nevertėtų kvestionuoti ir jų sprendimų? Juk kas jei ne jie, yra geriausiai susipažinę su visais įstatymų niuansais.

Beje, diskusijose dėl Kontrolės komiteto panaikinimo paaiškėjo, kad šis pasiūlymas atėjo iš paties komiteto – jo nariai matė, kad jų darbas nieko nereiškia, nes pagal įstatymus finansines ataskaitas vis tiek turi peržiūrėti nepriklausomas sertifikuotas auditorius. Tą iš salės patvirtino ir vienas buvęs šio komiteto narys. O tarybos pirmininkė A. Pavilčius Karalius dar kartą atkreipė dėmesį į tai, kaip svarbu yra laikytis įstatymų, kad LF neprarastų pelno nesiekiančios organizacijos statuso, kurį dabar turi.

Linkime LF gražių darbų ir sėkmingų metų!

Pareigūnai, pristatę konferencijos tikslus: David Flesher, Case Western Reserve direktoriaus pavaduotojas tarptautiniams reikalams; Felton Thomas Jr., Clevelando viešosios bibliotekos vykdomasis direktorius; teisėja Sherrie Miday (pirmoji iš Egipto kilusi teisėja Amerikos istorijoje); Valerie McCall, Clevelando savivaldybės vadovė komunikacijai ir tarptautiniams reikalams, ilgametė lietuvių bičiulė ir Global Cleveland patikėtinė; dr. Hirojuki Fujita, Japonijos konsulas, garsus išradėjas, Clevelando Case Western Reserve University medicinos mokyklos fizikos ir radiologijos profesorius, Global Cleveland patikėtinis; Joe Cimperman, Global Cleveland prezidentas.

Klaipėdiečiai prisistatė Clevelandui

DR. VIKTORAS STANKUS

Globaliojo Clevelando susibroliavusių miestų konferencija (Global Cleveland Sister Cities Conference) vyko jau 150 metų gyvuojančios Clevelando centrinės bibliotekos patalpose. Lietuviams buvo suteikta didelė garbė, nes iš 23 miestų, susibroliavusių su Clevelandu, buvo atrinkti tik 7, tarp jų – Klaipėda, pranešimu pristatyta konferencijos dalyviams. Pranešimas apie Klaipėdą susirinkusiems 120 Clevelando tautybių ar etninių grupių atstovams, turintiems ryšių su savo kilmės valstybėmis pasaulyje, padarė teigiamą įspūdį.

Konferenciją atidarė ir susirinkusius pasveikino Globaliojo Clevelando prezidentas Joe Cimperman, slovenų kilmės lietuvių draugas. Jis kvietė Clevelando valdžios, kultūros ir verslo atstovus pasisakyti apie tai, kas yra konferencijos tikslai: puoselėti ryšius tarp Clevelando ir įvairių pasaulio kraštų kultūros, socialinėje ir prekybos srityse.

Klaipėdos uosto ir miesto veiksmingumą konferencijos dalyviams nušvietė Kęstutis Petraitis, vienas iš pagarsėjusio University Circle, Inc. direktorių. Šio „universitetų žiedo“ vienoje kvadratinėje mylioje yra didžiausia pasaulyje kultūros, mokslo, medicinos ir socialinių institucijų koncentracija. K. Petraitis – gerbiamo Clevelando jūrų skautų vado skautininko a. a. Prano Petraičio vaikas, besidomintis jūros prekyba.

Įdomu, kad Klaipėda susibroliavo su Clevelandu, kai Klaipėdos meras Benediktas Petrauskas buvo atvykęs į Clevelandą 1992 m. ir kartu su Clevelando meru Mike White pasirašė draugystės sutartį. Tarp abiejų uostamiesčių prasidėjo prekyba – per Atlantą, toliau St. Lawrence jūros keliu iki Clevelando uosto ir taip pat atgal iki Klaipėdos.

K. Petraitis buvo gerai pasiruošęs, kalbėjo demonstruodamas skaidres ir teikdamas įdomias žinias apie Klaipėdos uosto pajėgumą. Uostas Lietuvos gyventojams yra svarbus darbdavys; per uostą eks-

portuojama nafta, suskystintos gamtinės dujos, plastikas, baldai ir kt. Importuojama mineralai, automobiliai, suskystintos naftos dujos. Lietuvai ypač svarbu, kad per Klaipėdą iš Amerikos pasiekia suskystintos dujos ir lietuvių iš JAV perkama karinė įranga ir t. t. JAV šią prekybą gerai vertina.

Klaipėdos rajonas, gyvenvietės prie Danės (Akmenos) žiočių lietuvių gentims buvo svarbios prekybai jau nuo ketvirtito amžiaus. Archeologinių tyrinėjimų metu randamos romėnų monetos rodo, kad per Baltiją buvo importuojami geležiniai dirbiniai, druska, o vaškas, gintaras, kailiai – eksportuojami.

K. Petraitis papasakojo ir apie Klaipėdos kultūrinį, mokslinį gyvenimą. Pvz., Klaipėdos universitete studijuoja 34 633 studentai. Taip pat jis gražiai pristatė ir Clevelando lietuvių bendruomenę.

Vėliau vyko diskusijos, prelegentui buvo užduodami klausimai. Dalyviams buvo svarbu suprasti, kad Kaliningrado sritis – tai lietuvių gentainių istorinės žemės, kad iki Antrojo pasaulinio karo čia buvo Mažoji Lietuva, lietuvių apgyventa, kad Potsdamo konferencija sritį tik laikinai pavedė administruoti Sovietų Sąjungai, kad žlugus Sovietų Sąjungai niekas oficialiai neperleido krašto Rusijai, kad Kaliningradą energetiškai iš esmės palaiko Lietuva, kad Kaliningrado gyventojai bendrauja su Lietuva kultūros, prekybos srityse, kad kaliningradiečiai naudoja Lietuvos medicinos paslaugomis, net išėję į pensiją kai kurie stengiasi apsigyventi Lietuvoje, ne Rusijoje.

Sumuojant konferencijos rezultatus reikia pasakyti, kad Klaipėdos pristatymas buvo sėkmingas. Šio straipsnio autorius prisiminė ir jūdviejų su LR garbės generaline konsule Ingrida Bublione išvyką į Clevelando uostą, kur stovėjo iš Klaipėdos atvykę prekybiniai laivai. Ruošdamiesi konferencijai kartu su K. Petraičiu svarstėme, kaip dar labiau pagyventi prekybą tarp Clevelando ir Klaipėdos. Konsulė I. Bublienė žadėjo tarpininkauti, padėti susitikti uostų vadovams, kad jie aptartų naujas galimybes. Iš to natūraliai plauktų kultūriniai, moksliniai ir kitokio bendradarbiavimo ryšiai.

Kęstutis Petraitis, University Circle, Inc., Real Estate direktorius, pasakoja apie Klaipėdos uostą. Dr. V. Stankaus nuotr.

Kūrėjai iš viso pasaulio telkėsi lietuviškam žodžiui

Egzodikos sudarytojai (iš kairės į dešinę) Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Šiuolaikinės literatūros skyriaus vyresnioji mokslo darbuotoja Loreta Mačianskaitė, LLTI doktorantas Saulius Vasiliauskas ir VDU Švietimo akademijos doc. dr. Žydronė Kolevinskienė.

RASA SĖJONAITĖ

Gegužės 5–7 d. Vilniuje vyko pirmasis pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavimas. Jame dalyvavo per 30 rašytojų, vertėjų ir literatūrologų iš 15 šalių. Šis literatūros forumas buvo skirtas Pasaulio lietuvių metams ir Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienai. Lietuvių literatūros ir tautosakos institute (LLTI) bei Lietuvos rašytojų klubo vyko svečių kūrybos skaitymai. Renginyje buvo pristatyta ir šiam suvažiavimui specialiai išleista pasaulio lietuvių rašytojų antologija „Egzodika“.

Jūratė Caspersen, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Kultūros komiteto pirmininkė, pirmojo Pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavimo idėjos autorė:

Jūratė Caspersen.

Kai pernai Lietuvos 100-mečiui sukvietė tapytojus į jubiliejinę dainų šventę suorganizavome grandiozinę parodą „Šimtas Lietuvos veidų – sujunkime Lietuvą“, kurioje iš 19 pasaulio šalių savo darbus pristatė 53 menininkai, supratome, kad esame pajėgūs ir toliau telkti pasaulio lietuvius. Rašytojus sukvieisti buvo kur kas lengviau ir paprasčiau per pasaulio lietuvių bendruomenes, ambasadas, socialinius tinklus; nereikėjo plukdyti, skraidinti į Lietuvą įvairiausių gabaritų 140 meno kūrinii. Netikėta buvo, kad organizuojant pirmąjį Pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavimą, labai geranoriškai atsiliepė pačios kompetentingiausios Lietuvos institucijos. Tai LLTI

bei jo direktorė prof. Aušra Martišiūtė-Linartienė ir Rašytojų sąjunga. Renginį parėmė Lietuvos kultūros taryba, Lietuvių Fondas, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, ITECH CONSULT AG, Rašytojų klubas.

Turint tokį užnugarį iš karto pradėjome tikėtis sėkmės. Ir toji sėkmė aplankė. Pavyzdžiui, mokslininkų komanda – Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Švietimo akademijos doc. dr. Žydronė Kolevinskienė, LLTI Šiuolaikinės literatūros skyriaus vyresnioji mokslo darbuotoja Loreta Mačianskaitė, LLTI doktorantas Saulius Vasiliauskas – sudarė labai svarbią ir naudingą suvažiavimo antologiją *Egzodika*. Tai pirmasis toks Nepriklausomos Lietuvos rašytojų diasporos kūrybai skirtas leidinys, kurį jau šią dieną graibsto įvairios akademinės bendruomenės ir švietimo įstaigos.

Suvažiavimas buvo įkvepiantis, nes po pasaulį išsibarstę kūrėjai pamatė ir pažino vieni kitus. Tarp jų buvo ne tik profesionalių rašytojų, buvo architektų, valstybės tarnautojų, mokytojų, kurie yra išmėginę ir rašytojo plunksną. Toks susitikimas – tai ne tik ryšių mezgimas, patirčių dalinimasis, bet ir vienas kito turtinimas.

Pasitarę nusprendėm, kad kasmetinio renginio nedarysime, kadangi kūrėjai mano, jog tokiame suvažiavimui subręsti reikia daugiau laiko, bet atsirado kitas pasiūlymas – visus pasaulio lietuvių rašytojus sujungti virtualioje erdvėje. Šiuolaikinėmis technologijomis stengsimės kuo plačiau visus sujungti virtualioje pasaulio lietuvių rašytojų sąjungoje.

Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto doktorantas, vienas iš *Egzodika* sudarytojų Saulius Vasiliauskas:

Nors suvažiavime dalyvavo ir vertėjai, ir literatūrologai, ši, pirmoji, antologija skirta tik grožinę literatūrą kuriantiesiems. Jos sudarymas vyko dviem etapais: pirmiausia peržiūrėjome jau užsiregistravusiųjų į suvažiavimą dalyvių anketas ir jų atsiųstus kūrybos pavyzdžius, iš kurių atrinkome tekstus. Tuo pačiu pažįstamų rašytojų, vertėjų, kritikų teiravomės, kokius išivijoje gyvenančius lietuvių kilmės rašytojus jie žino – siekėme atrasti mažiau girdėtas pavardes, čia, Lietuvoje,

menkiau pažįstamus ar visai nežinamus autorius, įleidusius šaknis užsienyje. Toks procesas – žvejyba vyko labai sparčiai, tad iškart supratome, jog tikrai nespėsime aprėpti visų potencialių antologijos autorių. Taip kilo idėja, jog leidinys bus serijinis, šioji – „mėlynoji“ *Egzodika* (leidinio dizainą kūrė Gabrielė Vingraitė) – pristato mums puikiai pažįstamus (pvz., Dalią Staponkutę, Antaną Šileiką, Valdą Papievi ir kt.), ir Lietuvoje pirmąsyk publikuojamus rašytojus (Vasilij Jaškin, M. M. De Voe, Ireną Praitis). Norisi padėkoti skubiai į darbą išijungusiems vertėjams.

Knygoje pristatomi 35 skirtingų kartų, biografijų, stilistikos rašytojai. Tolesnį pasaulio lietuvių rašytojų bendravimo / kitų antologijos dalių rengimo procesą išivaizduočiau kaip tam tikrą tinklakūrą – manau, tik sukūrę platų ryšių tinklą (galbūt ir specialią internetinę platformą) galėsime atrasti po visą pasaulį išsibarsčiusius pasaulio lietuvių rašytojus, susipažinti ir kitus supažindinti su jų kūryba.

Beje, leidinys įdomus ir tuo, kad jame esti atskira skiltis, skirta autoriaus santykiui su tapatybe/šaknimis. Manau, tie 35 laisvos formos autobiografiniai svarstymai (daugelis rengti specialiai šiai antologijai) sykiu vertintini kaip atskiras kokybinis turinys, padedantis permąstyti tokias sąvokas kaip „lietuviškumas“ ar „pasaulio lietuvis“. Sykiu tai (kaip ir visa antologija bei pats – pirmasis toks – suvažiavimas) gali būti ir stimulus naujiems literatūrologiniams-sociologiniams tyrimams. Stengėmės paisyti žanrų ir stilijų įvairovės: antologijoje rasite ir vaikų poezijos, ir pjesės ištrauką; joje yra ir „elitine“ vadinamos kūrybos, ir tekstų, kurie paprastai priskiriami populiariajai literatūrai.

„Draugas“ pakalbino ir kelis klausimus uždavė pirmojo Pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavimo dalyvėms – rašytojai Daliai Staponkutei ir poetei Eglei Juodvalkei:

Kokie įspūdžiai po pirmojo Pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavimo? Kokios apčiuopiamos naudos jis jau davė ir ko galima tikėtis ateityje?

Dalia Staponkutė, eseistė ir vertėja iš graikų kalbos, žurnalo „Pasaulio lietuvis“ kolumnistė, humanitarinių mokslų daktarė, gyvenanti tarp Lietuvos ir Kipro.

Pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavimas vyko pirmą kartą, o kai renginys naujas, įspūdžiai visados dviprasmiški – tiek dalyvių, tiek stebėtojų. Iš pradžių daug kam (net patiems rašytojams iš svetur) buvo neaišku, kodėl jis vyksta. Trūko conceptualumo, pa-

vadinimo, krypties. Juk nepakanka pasakyti – „visi, kas rašote, atvažiuokite į suvažiavimą“. Juokauju. Taip niekas nesakė, tačiau informacija arba kvietimas keliavo per užsienio lietuvių bendruomenes, o juk menininkas, rašytojas neretai nedalyvauja bendruomenės veikloje, nes nespėja arba puoselėja lietuviybę individualiai, ir nė kiek ne „blogiau“ už bendruomenę, anaipol. Todėl kai kas pasigedo, kai kas nesužinojo ir pan. Rašytojai Lietuvoje irgi ne iš karto suprato, kas čia dedasi: „Negi susikurs dar viena lietuvių rašytojų sąjunga?“ Taigi būta spragų informacijos turinyje ir jo sklaidoje, tačiau suvažiavimas dėl to nenuketėjo! Vien antologijos *Egzodika* atsiradimas parodo, kad geriausias rezultatas būna veikiant išvien. Ar suvažiavimas taps tradicija – laikas parodys. Gerumo, išiklausymo ir pasitikėjimo nuotaika, gaubusi suvažiavimą, bylojo, kad visi norėtų susitikti dar ir dar. Nauda? Emocinė ir naujos pažin-

Dalia Staponkutė.

ties nauda yra neišmatuojama. Visus suvažiavimo dalyvius jungė bendra „išpažintis“ apie išgyventa už savo kalbinės tėvynės ribų. Tai – unikali patirtys.

Eglė Juodvalkė, JAV lietuvių poetė, žurnalistė:

Vertinu, kad tokia mintis kažkam atėjo į galvą, kad tas žmogus, pasidalijęs ja su kitais, užsidedę noru ją paversti tikrove ir ryžosi tai padaryti greit. Išivaizduoju, kokių numatytų ir nenumatytų sunkumų patyrė visi, kurie prisidėjo prie šio projekto vykdymo. Ne taip svarbu, kad ir mano biografiją pristatančioje *Egzodikoje* išivėlė nedidelė klaidelė, tačiau savi-meilė labai paglostė, kad gavau Lietuvių rašytojų draugijos ir Lietuvos rašytojų sąjungos premijas už Lietuvoje išleistą eilėraščių knygą apie partiza-

Pasaulio Lietuvių rašytojų suvažiavimo dalyviai.

nus. Suvažiavimo metu iš karto atsirado ryšys tarp susirinkusių, kilo susidomėjimas ir tuo, kaip kitas asmuo pradėjo rašyti, kur gyvena, kokia kalba rašo, kodėl, kaip jaučia tą lietuviškumą, ar jį jaučia? Kodėl atvyko į suvažiavimą? Tuoju išdygo diskutuotinų klausimų ateičiai ir noras susitikti vėl. Visa tai stiprina rašytoją, kuris sau kelia įvairius tapatybės, istorijos, būtinybės, kasdienybės ir dar daug, daug klausimų.

Dalia, šis renginys, manau, Jums įdomus turėjo būti ne tik kaip rašytojai, bet ir kaip vertėjai, nes jame dalyvavo ir šios srities specialistai?

Taip, suvažiavime dalyvavo ne tik prozos rašytojai, bet ir straipsnius rašantys vertėjai, bendruomenių „metraštininkai“ (taip pasivadinę), poetai, žurnalistinės pakraipos rašytojai. Visų biografijos tokios margaspalvės, kad nė viena jų netilptų į paprastą romaną – kiekvienai jų reiktų keliatomio mišraus žanro veikalo. Kai sakau „vertėjai“, turiu pabrėžti, kad visi pasaulio lietuvių rašytojai vienaip ar kitaip yra vertėjai, juk kiekvieno jų kūryboje tarp eilučių užkoduota kita kultūra, kita kalba, simboliai ir idiomos, kitoks juokas ir liūdesys. Nė vienas susirinkusių rašytojų nebuvo tik rašytojas, nes pirmiausia kiekviename jų buvo matyti igudės ir jautrus vertėjas, ir nesvarbu, kad ne visada tobulas, užtat nuoširdus ir atsidavęs savo vaidmeniui. Nesunkiai galima buvo jausti, kaip profesionali Bundestago vertėja, lietuvė iš Berlyno, skaitydama savo apmąstymus apie Žaliojo tilto skulptūras, skaitė tarsi vokiečių, kuri irgi panašiai galvotų. Ji tikrai išreiškė kito žvilgsnį, kaip ir visi mes, pasaulio lietuviai, dažnai žvelgiame į Lietuvą kito žvilgsniu. Tai yra neįkainojama vertybė, nes toks žvilgsnis neretai būna objektyvesnis, nesuasmenintas, nepolitizuotas.

Gerbiama Egle, ką Jums reiškia toks renginys, kai gali bent trumpam atsidurti tarp kolegų tautiečių iš įvairių pasaulio vietų?

Labai jutau vienatvę, kai buvau paauglė ir buvo pirmieji bandymai rašyti poeziją. Nebuvo literatūrinių susitikimų, nebuvo galimybių su jaunesniais ar vyresniais trintis, mokytis. Kai man suėjo devyniolika ir pradėjau dalyvauti Santaros-Šviesos suvažiavimuose, rengdavom poezijos vakarus.

Suvažiavimo antologijoje *Egzodika* sugulė diasporos grožinės literatūros kūryba.

Pasaulio lietuvių bendruomenės kultūros komiteto pirmininkė Jūratė Caspersen ir LLTI direktorė, prof. Aušra Martišiūtė-Linartienė.

Manau, kad kiekvienas savo kūrybą tobulina vienas, bet tokie bendravimai, pažintys padeda kūrėjui, plečia jo pasaulį ir yra tik į naudą. Pasiklausius trijų ar keturių, ne vien literatūrinių, paskaitų per dieną Santaroje, po ilgo savaitgalio grįždavau namo pilna minčių ir įkvėpimo. Pusmetį ar ilgiau kurdavau eiles, svarstydavau. Tokia patirtis kaip rašytojų suvažiavimas mus turtina, stebina ir džiugina.

Pirmojo Pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavimo akimirkos.

Kaip manote, ar šių dienų egzilio rašytojai turi kokį išskirtinį literatūrinės raiškos bruožą? (Čia gal vertintumėte tik Pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavimo dalyvių kūrybą.)

Dalia Staponkutė: Šį klausimą tikėtų užduoti pasaulio lietuvių rašytojų kūrybos tyrinėtojas. Tai labai platus klausimas (atskira mokslinių tyrimų sritis) ir, manau, atsakyti į jį galima taip: rašytojas, gyvenantis ir kuriantis už savo kalbinės tėvynės ribų, tarp eilučių išleidžia kitos kultūros balsą, jausmines intonacijas ir idiomą, jų vertimą, tuo praturtindamas savo kalbą ir kultūrą, tapdamas jautresniu kitam. Vis dėlto norėčiau matyti pasaulio lietuvių rašytojus kaip, pirmiausia, lietuvių rašytojus, tik šiek tiek kitokius – jie negyvena ir nekuria gimtosios kalbos, t.y. savo kūrybos kalbos, lauke ar erdvėje. Tai yra esminis jų bruožas. Jie kasdien tos kalbos negirdi, neturi nuolatinio sąlyčio su ja, rašydami lietuviškai jie tarsi kalbasi patys su savimi kitos kalbos apsuptyje. Tai savotiška celė, kalbos asketika. Gal todėl tokio autoriaus kalba gali būti prisodrinta emocijų, tačiau ne visada sodriai vaizdinga. Ji gali atrodyti keista, kitokia, kokios niekados nevartotų Lietuvoje gyvenantis rašytojas. Na, suvažiavime išgirdome ir stipresnių, ir silpnesnių tekstų, tačiau tai – ne konkursas. Tai pažintis. Beje, mažai kas iš suvažiavimo dalyvių savo kūryboje rašo apie Lietuvą. Dauguma rašo apie savo dabartį, „tapo“ iš tikrovės. Pažintine prasme tai ir yra vertingiausia. Šitaip lietuvių literatūra turtėja, į ją įsilieja naujos prasmės, jos ribos plečiasi, ji virsta pasaulinės literatūros dalimi. Įdomu, kodėl lietuviai, išvykę svetur, dažniausiai kuria tik savo gimtąją kalbą? Tai mūsų kultūros išskirtinis bruožas. Matyt, esame esmingai vienas su kitu susiję ir vienas kito lengvai nepaleidžiame. Šito nebūtų galima tvirtai pasakyti apie rašytojus iš kitų šalių.

Eglė Juodvalkė: Sunku spręsti iš trumpų kūrybos ištraukų, nes prisidėti gali daug veiksmų. Be jokios abejonės, globalizmas skverbiasi į visas įmanomas gyvenimo sritis, neaplenkdamas rašytojų. Reikia tam niveliavimui sąmoningai priešintis rankom ir kojom, o tai po kurio laiko rašysime kaip per kalkę ar kopijavimo mašiną. Dar prie to prisideda nemokėjimas savo eilių ar teksto skaityti kitiems.

Kiek žinau, šio suvažiavimo metu ne kartą nuskambėjo įdomus, bent man kaip skaitytojui, faktas, kad nemažai lietuvių rašytojų yra parašę tos šalies, kurioje gyvena, kalba. Turime tiesiog chrestomatinių lietuviškos egzilinės kūrybos pavyzdžių – visi mūsų iškiliasi kūrėjai vis dėlto geriausius kūrinius parašę tik gimtąja kalba. Koks būtų Jūsų vertinimas ir nuomonė šiuo klausimu?

Eglė Juodvalkė: Nesutinku. Bradūnas, Nyka-Niliūnas, Mackus kūrė gimtąją lietuvių kalbą ir negalėjo ar nenorėjo kurti anglų kalba, nes jos taip gerai nemokėjo. Bet imkim nelietuvišką pavyzdį. Dramaturgas Samuel Beckett, kurio gimtoji kalba airių, kūrė angliškai, persikėlė į Prancūziją, išmoko ir kūrė prancūziškai ir angliškai iki mirties. Radau sąrašą 64 kitų poetų ir rašytojų angliškoje „Wikipedijoje“, kurie rašė ir kūrė ne gimtąja kalba. Kūrėjas apsisprendžia kuria kalba kurti, jei gali rinktis tarp dviejų. Ir ne visi sprendžia tą klausimą taip pat.

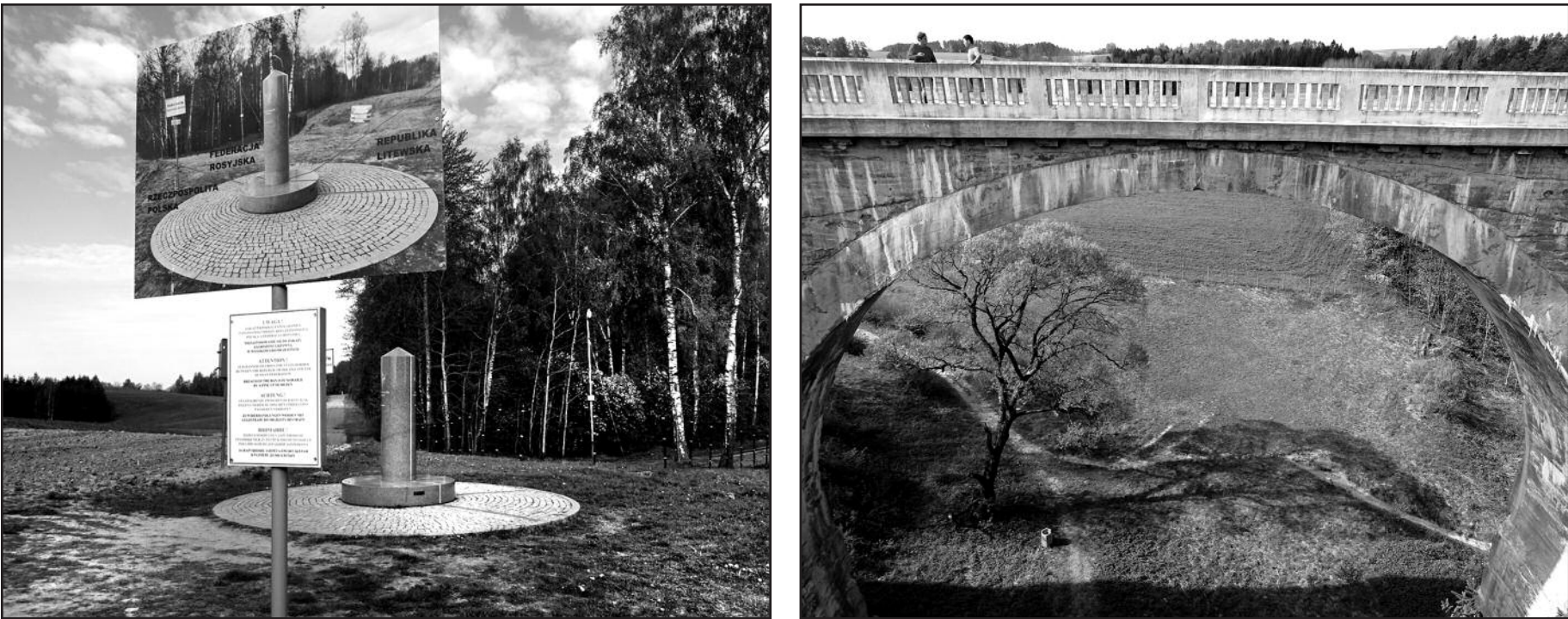
Dalia Staponkutė: Pasaulio lietuvių rašytojas, jei jis rašo lietuvių kalba, yra lietuvių rašytojas, kur jis

begyventų. Lygiai taip – jei jis rašo kita kalba, tačiau yra lietuviškos kilmės ir jo temos yra susijusios su Lietuva. Labai svarbu, kuo rašytojas pats nori būti – lietuvių ar „nelietuvių“ rašytoju. Tai yra šventas paties rašytojo pasirinkimas, netgi ne skaitytojų ar kritikų, kurie vertina jo kūrybą. Lietuvių skaitytojai gali mėgti E. H. Hemingway, tačiau jis niekados nepagalvojo būti lietuvių rašytoju. Užtat lietuvių kilmės australė, rašanti angliškai ir norinti būti lietuvių rašytoja, gali susikurti sau nišą lietuvių literatūroje per savo lietuvišką temą ir per vertimą. Geriausias šito pavyzdys yra Kanados lietuvis Antanas Šileika. Jis kuria angliškai, tačiau vertimo dėka tapo

Eglė Juodvalkė.

lietuvių rašytoju, keliauja po Lietuvą, pristato knygas Lietuvoje, yra aktualus/pažintinis lietuvių skaitytojui per savo lietuvišką „dipukų gyvenimo“ temą. Šiuo klausimu galima ginčytis, bet geriau ginčytis taip, kad skirstydami į grupes – „pasaulio-nepasaulio“ – nenubrežtume griežtų ribų ir sienų (ypač akademinį tyrimų srityje), kurioms lengvai pasiduotų ir naujoviška kalbos vertinimo politika. Ji kai kam galėtų baigtis net kūrybine tragedija: ilgą laiką už Lietuvos ribų kūręs autorius staiga dėl naujai įvestos „etiketės“ ar kategorijos gali pasijusti nebe lietuvių literatūros „namuose“, o „už lango“. Jei rašytojas, daug metų gyvenantis užsienyje, tebekuria lietuvių kalbą, dažniausiai jis gali kurti ir kalba to krašto kur gyvena. Tai beveik taisyklė, išimtis ta, kad jis renkasi gimtąją kalbą, nes galvoja, jog ją jaučia geriausiai. Riba tarp vieno ir kito pasirinkimo labai plona. Tokį autorių gali bet kada „pasisavinti“ kita kalba, nes kalbos mėgsta savintis. Jos tuo gyvena ir dėl to turtėja. Tik negyvos kalbos nieko nesisavina. Labai svarbu, kad kalbinės tėvynės politika būtų kuo palankesnė gyvenančiųjų svetur kūrybai, nes visa tai trapu, laikina ir bet kada gali keistis. Žinoma, sakydama „palankesnė“ nesiūlau garbinti kiekvieną „grafomaną“, tačiau vertinti kūrybą, pasitelkiant konstruktyvią kritiką, t. y. su meile, kviesti suvažiavimus, kurie ilgainiui įgautų diskusijų, seminarų pavidalą, virstų vertingomis pamokomis ir „pasauliui“, ir Lietuvai.

Čia susikerta trijų valstybių siena.

A. Vaškevičiaus nuotraukos

Įspūdingi Statučių geležinkelio viadukai.

Mozūrijos krašto ir Romintos girios paslaptys

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Gegužės 1-ąją sukako 15 metų nuo tos dienos, kai Lietuva tapo Europos Sąjungos (ES) nare. Labai daug kas nuo to laiko pasikeitė, atsirado galimybė laisvai keliauti po ES priklausančias šalis, susipažinti su kultūros, gamtos, architektūros paminklais. Daug tokių įdomybių yra visai šalia Lietuvos, Lenkijos Mozūrijos krašte, kuris ribojasi su dabartine Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi. Būtent ši pasienio zona išties vilioja lankytojus, nes čia galima rasti tai, ko nerasi nei kur nors kitur Lenkijoje, nei Lietuvoje.

Susikerta trijų valstybių siena

Būtent gegužės 1-ąją grupė Marijampolėje veikiančios Kristijono Donelaičio draugijos narių leidosi į seniai planuotą kelionę po šias apylinkes. Draugijos narius domino ir Romintos giria, kurioje yra gyvenęs ir nuo karo baismų slapstęsis didysis būrų poetas K. Donelaitis, ir Geldapės miestas, iš kurio buvo kilusi K. Donelaičio žmona Ana Regina Onlefant.

Jau pats pirmas sustojimas išties įdomus – tai taškas, kuriame vos įvažiavus į Lenkijos teritoriją susikerta Lietuvos, Lenkijos ir Rusijos Federacijos siena. Prieš kelerius metus iš ES lėšų čia įrengta speciali aikštelė, pastatyti informaciniai stendai bei įrengtas atmintinas ženklas iš granito, ant kurio aukso spalva pavaizduoti visų trijų valstybių herbai.

Čia galima vaikščioti Lietuvos ir Lenkijos teritorijos pusėje, kurios yra Šengeno erdvės šalys, bet į Rusijos teritoriją griežti užrašai ir grasinimai baudomis neleidžia įžengti nė žingsnio. Ir nors aplink nėra nė gyvos dvasios, bet sumontuotos net kelios vaizdo stebėjimo kameros, o turistus išvydę ir prie spygliuotos tvoros priėję Lietuvos pasieniečiai patvirtina – geriau kaimynų iš Rusijos pusės neerzinti ir link jų pusės nežengti.

Visai netoliese – ir nedidelis Žytkiemio miestas, kuriame išlikęs buvusios geležinkelio stoties pastatas. Būtent dėl geležinkelio linijos iš Geldapės į Gumbinę, kuri čia veikė tarp 1927 ir 1943 metų ir buvo nutiesta pastatant įspūdingus viadukus, čia atvyksta daug turistų iki mūsų dienų.

Įspūdingi geležinkelio viadukai

Daugelis nori pamatyti vadinamuosius Stančių tiltus – du nebeveikiančio siaurojo geležinkelio tiltus prie Stančių (lietuviškai jie dar vadinami Statučiais) kaimelio šiaurės rytų Lenkijoje (Varmijos Mozūrų vaivadija, Geldapės apskritis, Dubininkų valsčius), į šiaurės vakarus nuo Suvalkų, kurie yra technikos ir architektūros paminklai.

Tiltai pastatyti Romintos girios pakraštyje, per Blindės upelį tiesiant siaurojo geležinkelio linijos Rytų Prūsija - Karaliaučius atkarpą. Šiaurinis tiltas pastatytas 1912–1914 m., darbai nutrūko prasidėjus

Kiepočių tiltai mažiau žinomi turistams.

Pirmajam pasauliniam karui. Pietinis tiltas pastatytas 1923–1924 metais. Abu tiltai turi penkias arkas, abiejų ilgis 180 m, aukštis – 31,5 m. Tai yra aukščiausi tiltai Lenkijoje, pastatyti pagal Senovės Romos akveduko prie Pont du Gard pavyzdį. Tiltus projektavo vokiečių inžinieriai, bėgiai buvo pakloti tik ant šiaurinio tilto, nes 1927 m. baigta tiesti geležinkelio linija buvo vienbėgė, antrasis vaidino tik strateginę ir propagandinę vaidmenį.

1927–1933 m. keleivinių traukinių eismas buvo mažas, nes šis regionas turėjo bene mažiausią gyventojų tankį visoje Vokietijos teritorijoje. Po 1933 m. eismo intensyvumas dar labiau sumažėjo, kai II Reicho „didžiojo medžiotojo“ Hermann Gering įsakymu visa Romintos giria buvo aptverta – čia vyko slapti Vokietijos vadų susitikimai.

1938 m. šiuo geležinkeliu važinėjo trys poros keleivinių traukinių per parą, šeštadieniais ir sekmadieniais buvo paleidžiama dar viena pora traukinių. Šeštadienio ir sekmadienio traukiniai šiuo keliu važinėjo iki 1943 m. ir atveždavo į čia negausius turistus, grybautojus, žvejus ir slidininkus. 1945 m. sovietų armija, pasitraukdama iš Lenkijai perduotų žemių, išardė bėgius ir juos išsivežė, tad liko geležinkelio tiltai be bėgių. Teigiama, kad iš viso buvo išardyta apie 1500 kilometrų geležinkelio bėgių.

Kurį laiką tiltais naudojosi ekstremalaus sporto mėgėjai šuolininkai su guma, tačiau 2004 metais tiltai tapo privačia nuosavybe, šuoliai buvo uždrausti, atsirado maždaug 1,5 dolerio mokestis už įėjimą ir tiltų apžiūrėjimą iš viršaus ir apačios. Tiltai išties įspūdingi, nuo jų atsiveria nuostabūs vaizdai, todėl čia visada gausu turistų.

Statučių tiltai daugeliui gerai žinomi, bet panašių, tik gal žemesnių viadukų čia yra ir daugiau. Retai kas užsuka apžiūrėti Kiepočių kaimelio tiltus, kurie taip pat be bėgių, be turėklų, vienas iš dviejų tiltų net nebaigtas statyti, bet juos apžiūrėti ir užlipti į viršų taip pat ir labai įdomu, ir ekstremalu.

Romintos girią prūsai laikė šventa vieta

Čia plytinti Romintos giria priklauso Sūduvos aukštumai, kuri yra viena iš Baltijos aukštumų dalių. Lenkijos teritorijoje yra maždaug trečdalis šios girios, likusi dalis plyti Rusijos Federacijos Karaliaučiaus krašte. Romintos girią senieji prūsai laikė šventa, joje jau I–II a. buvo atliekamos aukojimo apeigos, vyko kitokios šventės.

Kryžiuočiams užvaldžius šį kraštą, Romintos girioje medžiodavo ordino magistras ir jų svečiai. Vėliau Romintoje ir Juodbūdėje pastatytuose vasarnamiuose vasaras praleisdavo, medžiodavo Prūsijos karaliai. Giria buvo paskelbta karaliaus nuosavybe. 2500 ha buvo apjuosta lentų tvora su galerijomis. Ypač girią mėgo Vokietijos imperatorius Wilhelm II.

Daug metų iš Romintos girios upėmis į Karaliaučiaus krašto didžiuosius miestus plukdyta mediena. Romintos gyvenvietėje veikė vilnų vėlykla, aliejaus spaudykla. 1756–1763 m. vykusio Septynerių metų karo tarp Prūsijos ir Rusijos metu Romintos girioje slėpėsi kariuomenės žiaurumų įbauginti apylinkių žmonės. Tarp jų buvo ir Tolminkiemio klebonas K. Donelaitis, kuris girioje slėpėsi 1757 m. rugpjūčio 10–27 dienomis.

Antrojo pasaulinio karo išvakarėse Romintos

Prūsijos karaliaus sėkmingas medžioklės įamžinę akmenys.

giria buvo tapusi aukštų Vokietijos nacių medžioklės vieta. Feldmaršalas H. Gering 1936 m. čia pastatydino medžioklės rezidenciją Jägerhofą netoli Romintos gyvenvietės Karaliaučiaus krašto pusėje. Jis Romintos girioje nušovė patį didžiausią iki to meto Europoje sumedžiotą elnią. 1941 m. čia buvo įkurta Vokietijos oro pajėgų vyriausioji būstinė, už 15 kilometrų, vakarinėje Geldapės ežero pakrantėje buvo pastatytos štabo vadovybės slėptuvės. Pokario metais Lietuvos partizanai per Romintos girią prasiveržė į Lenkiją ir toliau į Vakarų.

Vietos čia labai gražios – arti nėra didesnių miestų ar pramonės įmonių, oras labai švarus, mažiausiai pažeista gamta. Lenkų manymu, tai vienas gražiausių natūralių gamtinių kompleksų šalyje. Dėl to ši teritorija 1998 metais paskelbta Romintos girios kraštovaizdžio parku. Ir Rusijos teritorijoje nuo 1994 m. kartu su Vištyčio ežeru 32 tūkstančių hektarų plote įteisintas draustinis. Lietuvos teritorijoje esantys patys girios pakraščiai priklauso Vištyčio regioniniam parkui.

Akmenys medžioklės trofėjams atminti

Istoriniai šaltiniai liudija, kad 1890 m. rugsėjo 23 d. girioje pirmą kartą apsilankė paskutinis Vokietijos imperatorius ir Prūsijos karalius Wilhelm II. Miško aplinka jam taip patiko, kad jis panorio joje įrengti savo medžioklės namus. Jau 1893 m. tokie namai buvo pastatyti pagal norvegų architektų projektą. Vėliau

Romuvos giria slepia daug paslapčių.

sodyba plėtėsi, buvo apjuosta gyvūnų skulptūromis. Čia Wilhelm II ne tik ilsėdavosi, bet ir susitikdavo su užsienio politikais, tarp jų ir su caru Nikolajumi II.

XIX a. pabaigoje kaizeriui Wilhelm II atostogaujant Romintos girioje, Mažosios Lietuvos kultūros veikėjai ne kartą bandė patekti pas imperatorių ir supažindinti jį su sunkia lietuvių padėtimi. Žinoma, kad 1896 metais Jonas Smalakys su kitais lietuviais atvyko į girią įteikti kaizeriui savo prašymą, tačiau su juo pasikalbėti jiems taip ir nepavyko.

Apie tuos laikus ir šiandien liudija girioje esantys akmeniniai paminklai, kurie įamžino svarbius tų medžioklių momentus. Vienoje vietoje netoli kelio stūkso akmuo, kuriame vokiškai parašyta, jog būtent čia 1912 m. Wilhelm II nušovė savo 2000-ąjį elnią, kuris turėjo ragus su 14 atšakų. Ir akmuo, ir užrašas puikiai išsilaikė, tik jame matyti kulku žymės. Maždaug pusę kilometro pajėjęs miško proskyna, randame dar vieną akmenį – šįsyk įrašai jame yra iš abiejų pusių ir jie liudija, kad

tas pats Wilhelm II čia 1904 m. nušovė dar išpūdingesnį elnią su 24 atšakų ragais. Tokių akmeninių paminklų Romuvos girioje iki mūsų dienų išliko net 14, iš jų 6 – Lenkijos pusėje.

Istorija liudija, kad Wilhelm II prisidėjo ir prie Vištyčio miestelio Lietuvos pusėje atstatymo po 1901 m. kilusio didelio gaisro. Sužinojęs apie kaimynystėje įvykusią nelaimę, pats atėjo į miestelį, liepė seniūnui sukviesti žmones ir Vištyčiui atstatyti padovanojo 5 tūkstančius aukso rublių. Pažadėjo tiek pat paprašyti ir iš Rusijos caro Nikolaus II. Šiam nebuvo kaip atsisakyti, tad teko irgi paremti. Wilhelm II taip pat paprašė caro sumažinti miestelėnams muitus ir mokesčius.

Geldapė mena K. Donelaitį ir I. Kant

Romintos girios pakraštyje – ir apie 15 tūkstančių gyventojų turintis Geldapės miestas. Geldapė yra sena sūduvių gyvenvietė. Nors 1260–1283 metais sūduviai atkakliai gynėsi nuo kryžiuočių, jų pilis galiausiai buvo užimta. 1570 m. gegužės 14 d. Geldapė gavo miesto teises ir priklausė Mažajai Lietuvai. Apie 1567 m. čia buvo pastatyta evangelikų liuteronų bažnyčia, įkurta parapija, XVI a. aštuntame dešimtmetyje įsteigta pradžios mokykla, kurioje XIX a. – XX a. pirmoje pusėje 8 ar 9 mokytojai buvo lietuvininkų kilmės. Pamaldos buvo laikytos lietuvių, lenkų (abiem iki XIX a. pab.) ir vokiečių kalbomis.

Daug Geldapės ir parapijos gyventojų, daugiausia lietuvininkų ir lenkų-mozūrų mirė per 1709–1711 m. didįjį marą bei badą. Po jo per didžiąją kolonizaciją apsigyveno vokiečių, ypač zalcburgiečių, daugėjo junkerių dvarų. 1818–1945 metais Geldapė buvo Mažosios Lietuvos apskrities centras, tapo amatų ir prekybos centru, garsėjo midaus, alaus gamyba. Antrojo pasaulinio karo pabaigoje Raudonoji armija sugriovė apie 90 procentų miesto pastatų, o 1945 m. Geldapė atiteko Lenkijai.

Svarbu tai, kad iš Geldapės buvo kilusi K. Donelaičio žmona Ana Regina Ohlefant. Ji buvo Geldapės miesto teisėjo duktė, Stalupėnų pradinės mokyklos vedėjo našlė. K. Donelaitis labai dažnai lankydavosi Geldapėje, nes iki Tolminkiemio per girią tebuvo kokių 15 ar 16 kilometrų.

Geldapėje yra pastatytas paminklinis akmuo toliausiai Immanuel Kant (1724–1804 m.) kelionei atminti. Karaliaučiuje gyvenęs filosofas garsėjo neišpasakytu pedantiškumu, punktualumu ir sėslumu, kuris niekur nekeliauvo. Vis dėlto vos vieną kartą I. Kant kartą ryžosi iš Karaliaučiaus atkakti į Geldapę, kur gyveno ir vietos garnizonui vadovavo jo geras draugas kariškis – tai įvyko 1765–1766 m. žiemą. Į turistinius žinynus ši data pateko kaip pati ilgiausia ir didžiausia didžiojo filosofo kelionė, kurią jam pavyko per savo 80 nugyventų metų atlikti. Šia savo kelione I. Kant nusipelnė Geldapės miesto gyventojų ypatingos pagarbos, kuri buvo įprasminga paminkliniu akmeniu.

Dviguba pilietybė ir Pranas Lubinas

15min.lt Paulius Birgelis siūlo naujų minčių, sprendžiant dvigubos pilietybės problemą, pasisemti metus žvilgsnį į XX a. pradžioje nepriklausomybę atgavusią Lietuvą.

Autorius sako, kad „1918 m. atgimus Lietuvai, to meto visuomenei teko susigrumti su gana panašiomis problemomis kaip ir posovietinėje Lietuvoje. Pirmaisiais tarpukario metais, kylant šalies vidaus ir išorės saugumo pavojui, reikėjo išlaikyti teritorinį vientisumą, įgauti tarptautinių kitų valstybių pripažinimą. Dėl to aktyviai kovota tiek karo lauko, tiek diplomatinėje arenoje. Sprendžiant egzistencinius Lietuvai klausimus nenuostabu, kad pradiniu nepriklausomybės laikotarpiu negalėjo būti kalbos apie bent kokią dvigubos pilietybės įteisinimą. Tai patvirtina ir Laikinųjų konstitucijų įstatymai, kuriuose ši galimybė visai nesvarstoma”.

Pirmasis straipsnis, rodantis poziciją dėl dvigubos pilietybės, randamas tik 1922 m. Konstitucijoje. Čia nuostata griežta – kardinaliai draudžianti turėti bet kokią kitą pilietybę nei Lietuvos. To turėjo laikytis ir įgimtas teises turintys, ir natūralizuoti piliečiai. Pvz., įvykus vedyboms lietuvių perimdavo savo vyro šalies pilietybę, kartu prarasdama Lietuvos piliečio statusą. „Griežto reglamentavimo įteisinimas galėjo taip pat kilti iš paskatos sutvarkyti biurokratinio pobūdžio painumą”, – sako P. Birgelis, nes iki pat 1922 m. Konstitucijos paskelbimo atsirasdavo žmonių, priimančių svetimą pilietybę, formaliai neatsižadant Lietuvos piliečio teisių. Ir jis pateikia Stepono Dariaus, grįžusio iš JAV 1920 m. atlikti tarnybinės pareigos Lietuvos kariuomenėje, pavyzdį. Prieš išvykdamas į Lietuvą S. Darius Čikagoje turėjo patvirtinti, kad jis yra Lietuvos pilietis ir nėra tapęs JAV piliečiu. Tačiau lakūnų S. Dariaus ir S. Girėno gyvenimo istoriją tyrinėjusi G. Sviderskytė sako, kad galima neabejoti, jog Steponas Darius turėjo JAV pilietybę, drauge išlaikydamas ir lietuvišką pasą. Jis dviguba pilietybe galėjo naudotis apie metus, iki 1921 m. gruodžio, kai Lietuvos piliečiams pradėta išduoti nauji pasai.

XX a. trečiojo dešimtmečio pabaigoje kituose kraštuose, ypač Amerikos žemyne, susiformavus lietuviškoms bendruomenėms, ėmė ryškėti kita tendencija (į JAV iki Pirmojo pasaulinio karo turėjo atvykti apie 252 tūkst. Lietuvos gyventojų). Nepaisant didelio atstumo, lietuviai neketino nutraukti ryšių su gimtuoju kraštu ir noriai dalyvaudavo visuomeninėje ar politinėje veikloje, o teisininkai, tokie kaip prof. Mykolas Romeris, buvo įsitikinę, kad aktyvesnis Amerikos lietuvių bendrijų įtraukimas į Lietuvos reikalus galėjo žymiai pasitarnauti valstybės naudai. Todėl nelogiška būtų neatsižvelgti į diasporų interesus, varžant kitų šalių teisę įsigyti pilietybę. Todėl 1928 m. Konstitucijoje straipsnis dėl dvigubos pilietybės buvo performuluotas. Nors bendra draudžiamoji nuostata išliko, bet buvo įtvirtinta svarbi išimtis: nuo tol Lietuvos piliečiai, priimdami kurią nors iš Amerikos valstybių pilietybių, neprarasdavo teisės į įgimtąją. „Tiesa, pabrėžiama, kad tokie asmenys turėjo

laikytis įstatymiškai nurodytų pareigų. Konstitucijoje vartotas naujasis formulavimas savo esme kiek primena dvigubos pilietybės projektą, pateikiamą svarstyti šių metų referendume. Abiejuose atvejuose akivaizdžiai ieškoma atramos tarp lietuvių, apsigyvenusių draugiškose arba bent jau nepavojingose Lietuvai šalyse. Visgi saugumo akcentai sudėliojami skirtingose vietose. Tarpukariu labiausiai baimintasi priešų dėl geografinio artumo, o šiais laikais neabejotinai labiau suikšminamos bendradarbiavimo sutartys, geriau užtikrinančios taikaus sugyvenimo galimybes”.

Situacijos nepakeitė ir 1938 m. Konstitucija. Nepaisant išlikusios ben-

Pranas Lubinas

dro pobūdžio nuostatos, draudžiančios turėti svetimą pilietybę, Amerikos lietuviams nebuvo atimtos prieš dešimtmetį oficialiai įgautos Lietuvos piliečio teisės. Paskutinioji tarpukario Konstitucija iš dalies netgi siekė praplėsti asmenų, turinčių valstybės pilietybę, skaičių. Nuo šio momento piliečio įgaliojimus turėjo gauti kiekvienas lietuvis, nusprendęs apsigyventi Lietuvoje. Tokiu būdu veikiausiai norėta pritraukti okupuoto Vilniaus krašto gyventojus, – sako autorius ir primena netgi tarptautinį skandalą dėl pilietybės, kilusį 1939 m. lietuviams tapus Europos krepšinio čempionato nugalėtojais. Rungtynes su Lietuva pralaimėję latviai ėmė reikšti nepasitenkinimą, kad JAV lietuviai atstovauja Lietuvos rinktinei. Latvių spauda tai įvertino kaip lietuvių siekį iškovoti pergalę bet kokia kaina. Buvo netgi spręsta nutraukti su Lietuva sporto santykius. O daugiausiai kritikos strėlių teko krepšinio rinktinės lyderiui Pranui Lubinui. Kapitonas buvo kaltinamas neleistinu pasinaudojimu dviguba pilietybe, nes anksčiau jam teko atstovauti JAV komandai 1936 m. Berlyno olimpinėse žaidynėse. Dienraštis „XX amžiaus” į kritiką atsakė paaiškinimu, kad Lietuvos Konstitucija leidžia turėti JAV pilietybę.

Parengta pagal 15min.lt

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA IR PASAULIS

Pirmajai kariuomenės priesaikai – 100

Vilnius/Kaunas (KAM inf.) – Gegužės 11 dieną Kaune paminėtas pirmosios viešos Lietuvos kariuomenės priesaikos šimtmetis. Minint šią sukaktį Lietuvos kariuomenės padaliniai žygiavo Kauno gatvėmis, Krašto apsaugos sistemos ir kariuomenės pajėgų vadovybė, Kauno gyventojai ir miesto svečiai kartu dalyvavo gėlių padėjimo ceremonijoje istorinės Prezidentūros kiemelyje, vėliau susirinkusieji stebėjo Krašto apsaugos savanorių pajėgų karių priesaikos ceremoniją.

„Savanoriai buvo ir išlieka svarbiausia Lietuvos kariuomenės atra-

ma, petys į petį dalyvaujantys pratybose su kariais profesionalais ir stojantys tarnybon tarptautinėse operacijose. Esate būtina Lietuvos kariuomenės augimo ir stiprėjimo sąlyga bei šviežias jos kraujas”, – sakė renginyje dalyvavęs krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis.

1919 m. gegužės 11 d. Kaune, Rotušės aikštėje, vykusioje viešai Lietuvos kariuomenės priesaika siejama su pirmuoju oficialiu Lietuvos kariuomenės pristatymu, renginyje anuomet dalyvavo tiek Lietuvos valdžios, tiek užsienio šalių atstovai.

R. Meilutytė nebesitreniruoja nuo 2018 m. gruodžio

New Yorkas (ELTA) – Buvęs Lietuvos plaukikės Rūtos Meilutytės treneris amerikietis Dave Salo teigė, kad olimpinė čempionė iš Lietuvos nebesitreniruoja nuo praėjusių metų gruodžio, kuomet vyko pasaulio plaukimo čempionatas trumpajame baseine.

Anksčiau buvo pranešta, kad R. Meilutytei gresia diskvalifikacija už tai, kad ji tris kartus neteisingai nurodė savo buvimo vietą ir dopingo kontrolieriai negalėjo jos rasti. Pati R.

Meilutytė prisipažino padariusi klaidą, bet pagal WADA taisykles, jai vis tiek gresia mažiausiai vienerių metų diskvalifikacija.

22-ejų metų lietuvė pasaulio čempionate trumpajame baseine iškovojo sidabro medalį 50 m plaukimo krūtine rungtyje, bet 100 m distancijoje buvo vos 14-a.

2012 metais R. Meilutytė, būdama vos 15-os, tapo Londono olimpinio žaidynių čempione.

Modernizuoti Vilniaus oro uosto vartai

Vilnius (ELTA) – Vilniaus oro uosto keleiviai nuo penktadienio gali naudotis automatinėmis pasienio patikros vartelių sistema. Iš viso sostinės oro vartuose įrengta 10 išmaniųjų savitarnos vartelių, kurie leis sklandžiau organizuoti išvykstančių ir atvykstančių keleivių judėjimą.

Igyvendinus naują keleivių asmens dokumentų ir biometrinių duomenų patikrą vyks efektyviau ir greičiau.

„Be esamų Valstybės sienos apsaugos tarnybos (VSAT) postų keleiviams, dabar siūlome galimybę atlikti savarankišką pasienio patikrą. Atvykimo salėje įrengėme 6 išmaniuosius vartelius, išvykimo – 4. Automatiniai

pasienio patikros vartelių sistema leis sutalpyti keliautojams laiko, tad neabejojame, kad ir kelionės dėl to vyks sklandžiau”, – cituojamas Vilniaus oro uosto vadovas Dainius Čiuplys.

Naujaisiais automatiniais Vilniaus oro uosto patikros varteliais gali naudotis ES, Europos ekonominės erdvės (EEE) ir Šveicarijos piliečiai, kurie turi tapatybės dokumentą su skaitmeniniu lustu. Ne ES piliečiams patikra toliau bus vykdoma tam skirtuose VSAT postuose. Norintieji naudotis savarankiškos patikros varteliais taip pat privalės turėti asmens dokumentus, kuriuose įrašyti asmens biometriniai duomenys. Lietuvoje tokie dokumentai išduodami nuo 2009 m. birželio 29 d.

Susirūpinta medinių bažnyčių apsauga

Vilnius (BNS, ELTA) – Po Paryžiaus Švč. Dievo Motinos katedros gaisro grupė Seimo narių siūlo parlamente priimti rezoliuciją dėl medinio sakralinio kultūros paveldo sergėjimo.

Rezoliucija Vyriausybei būtų siūloma imtis konkrečių veiksmų apsaugoti Lietuvos medinių sakralinių paveldą nuo sunaikinimo grėsmės.

Seimo nariai kitų metų biudžete ragina numatyti lėšų įvesti gaisro signalizacijai, pažeidžiamoms konstrukcijoms impregnuoti ir t. t.

Rezoliucijos projekte pažymima, kad per pastaruosius dešimtį metų Lietuvoje užsiliepsnojo 12 sakralinių pastatų, penki iš jų – Labanoro, Balbieriškio, Kulautuvos, Ceikinių bažnyčios ir Tytuvėnų vienuolynas – buvo visiškai arba didžiąja dalimi ugnies sunaikinti.

„Medinis sakralinis paveldas – medinės bažnyčios ir koplyčios, sinagogos, cerkvės ir mečetės – yra išskirtinis ir savitas Lietuvos kultūros paveldo įnašas į Europos architektūros ir sakralinio meno paveldo lobyną”, – teigiama projekte.

Lietuviai per dvi savaites paaukojo per 850 eurų per gaisrą nuniokotai Pa-

Lietuvai – Venecijos bienalės „Aukšinis liūtas“!

Lietuvos kultūros ministras Mindaugas Kvietkauskas kartu su jaunosiomis menininkėmis Rugile Barzdžiukaite, Vaiva Rainyte ir Lina Lapelyte džiaugiasi pirmąkart į Lietuvą atkeliaujančiu „Aukšiniu liūtu“.

Atkelta iš 1 psl.

Tokiai kūrinio scenografijai reikalingą erdvę paviljono organizatoriai surado istoriniame Venecijos arsenale, kur anksčiau veikė laivų statykla.

„Tai didelis Lietuvos šiuolaikinio meno pripažinimas. Kritikų ir žiūrovų susižavėjimas liudija, kad opera ‘Saulė ir jūra’ nepalieka abejingų. Dėkoju menininkėms ir organizatoriams, šiandien įtraukusiems Lietuvos kultūros vardą į Europos ir pasaulio kultūrinės diskusijas”, – apdovanojimo įteikimo metu kalbėjo Lietuvos kultūros ministras Mindaugas Kvietkauskas.

Anot ministro, šis laimėjimas – išskirtinis. „Tikrai labai mažai posovietinių šalių yra gavusios tokį pasaulinį pripažinimą. Juolab kad ji gauna jaunoji karta, mūsų nepriklausomybės menininkių karta, susitelkusi ir atradusi tokią originalią idėją, kuri pavergė tarptautinę vertinimo komisiją, meno kritikus. Ne dėl kokių nors politinių aplinkybių, ne dėl kokių nors įtakų, bet tiesiog dėl to, kad tai yra nuostabus kūrinys”, – džiaugėsi M. Kvietkauskas.

Lietuvos paviljonas, vos atsidares, sulaukė neįtikėtino skaičiaus lankytojų. Žiūrovai, stebėdami pasirodymą „Saulė ir jūra (Marina)“, tampa gyvenimo nuo atostogų iki atostogų liudininkais.

Dar prieš oficialų atidarymą Lietuvos paviljonas imtas liaupsinti Italijos ir pasaulio žiniasklaidoje. Rašyta,

kad „tokie performansai kaip šis – deimantai, trapiusia meno forma”.

Lietuvos paviljoną į rekomenduojamų pamatyti sąrašą įtraukė prestižiniai meno leidiniai „Frieze”, „The Art Newspaper” ir kt., o po specialios kūrinio peržiūros žiniasklaidai, „The New York Times” Europos kultūros temų redaktorius Matthew Anderson socialiniame tinkle „Twitter” paskelbė, kad Lietuvos paviljonas yra jo mėgstamiausias.

Kas dvejus metus rengiama tarptautinė Venecijos bienalė laikoma prestižiškiausia šiuolaikinio meno paroda pasaulyje. Lietuva joje dalyvauja nuo 1999 metų. Lietuvos paviljoną Venecijos bienalėje pristato Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, organizuoja Vilniaus dailės akademijos Nidos meno kolonija. Paviljono kuratorė – Lucia Pietroiusti, komisarė – dr. Rasa Antanavičiūtė, garbės komisaras – prof. Jean-Baptiste Joly. Paviljono mecenatai „JCDecaux Lietuva”, „Lewben Art Foundation”, meno centras „The Momentary” (JAV).

Venecijos bienalė tęsis iki lapkričio 24 d.

LRT

CHIRURGAI

PETRAS V. KISIELIUS, MD, FACS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. 331-221-9004

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

ADVOKATAI

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos susitarus

Remkime
Draugo fondą
4545 W. 63rd St., Chicago, IL
60629 • tel. 773-585-9500
www.draugofondas.org

Knygynuose pasirodys knyga apie Dalią Grybauskaitę

Gegužės pabaigoje knygynuose pasirodys nauja knyga apie Prezidentę Dalią Grybauskaitę. Knyga „Nustokim krūpčiot. Prezidentė Dalia Grybauskaitė” parašė dešimt metų kartu su Prezidente dirbusi Spaudos tarnybos vadovė ir vyriausioji patarėja viešųjų ryšių ir komunikacijos klausimais Daiva Ulbinaitė.

Knygoje autorė ne tik atveria politinio gyvenimo užkuliusius, bet ir atskleidžia, kokia D. Grybauskaitė buvo kasdiniame gyvenime.

„Gyvenimas prie D. Grybauskaitės buvo pilnas netipiškų sprendimų, nepaaiškintų aplinkybių, netikėtų atomazgų ir charakterio ypatumų, kitokio vadovavimo stiliaus ir retorikos. Likimas lėmė dirbti šalia pasaulinio kalibro lyderės, būti svarbių įvykių ir sprendimų liudininke, daugelį valstybėje vykstančių procesų, matyti iš labai arti ir patirti savo kailiu. Mačiau, kokia buvo vertybinės lyderystės ir nacionalinio orumo kaina. Nesinorėjo, kad visa tai nugrimztų užmarštin, žmonėms taip ir nesužinojus, kas ir kaip vyko mūsų valstybėje, kokia Prezidentė buvo politikoje ir ko nežinojome apie ją, kaip apie žmogų”, – sako knygos autorė D. Ulbinaitė.

Knygoje „Nustokim krūpčiot” autorė atskleidžia, kas šiuo istoriniu 2009–2019 m. tarpsniu vyko mūsų valstybėje, kas yra „grybauskaitiška” politinė kultūra, kokios baimės kankino teisėsaugą ir ko neapskaičiavo energetikos oligarchai. Knygoje paaiškėja, už ką „Plieninę magnoliją” keikė Vladimiras Putinas ir gyrė Donald Trump, kodėl nebuvo gerta šampano su Barack Obama, kokių patarimų reikėjo Angelai Merkel, dėl ko Lietuvos prezidentei skambindavo NATO generalinis sekretorius ir kokios asmeninės vertybės ir nuostatos suteikė Lietuvai

svorio daugiau, nei leidžia mūsų šalies dydis.

Įvairiomis aplinkybėmis knygoje atsiskleidžia ir tai, kokia D. Grybauskaitė buvo kasdiniame gyvenime, kas ją gaudino iki ašarų, kam skyrė žibuokles ir kodėl taip pamėgo karališkąją mėlyną spalvą.

D. Ulbinaitė pasakoja, kad ne tik Prezidentė D. Grybauskaitė, bet ir niekas Prezidentūroje dienoraščio nerashė, todėl daug įvykių, datų ir detalių teko atkurti remiantis darbo užrašais, kolegų, aplinkybių liudininkų, ministrų, užsienio šalių vadovų, žurnalistų ir pačios Prezidentės pasakojimais bei prisiminimais.

„Dėliojau šią knygą ir tam, kad paanalizavę Prezidentės patirtis kiekvienas įgytume drąsos gyventi sąžiningiau, kad pradėtų sveikti pataikavimo, godumo ir baimių susargdintos smegenys, kad nesijaustume maži ir bejėgiai ir kad niekas mūsų istorijos rato nesuktų atgal”, – sako knygos autorė.

Knygos pavadinimu tapo garsusis D. Grybauskaitės posakis „Nustokit krūpčiot”. Ši frazė virto gyvenimo filosofija, vertybių pamatu, paskatinusiu daugelį politinių ir žmoniškųjų sprendimų, ne vieną įkvėpė pasitikėti savimi ir netgi imtis to, kas, regis, neįmanoma. Ant knygos viršelio D. Grybauskaitės ranka užrašytas „Nustokim krūpčiot” yra kvietimas išdrįsti patiems imtis atsakomybės už save ir savo šalį.

„Nustokim krūpčiot” tapo ir režisieriaus Donato Ulvydo dokumentinio filmo apie Prezidentę D. Grybauskaitę „Valstybės paslaptis” šūkiu. Ši dokumentinė juosta jau ne vieną savaitę yra žiūrimiausių filmų penketuke ir į kino sales sutraukia daugybę žiūrovų.

ELTA

Juozo Skiriaus knygą
„JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918–2018 metais”

kurią šiemet išleido Draugo fondas, galima įsigyti „Draugo” knygyne,
4545 W. 63th Str., Chicago, IL. 60629
Kaina – 50 dol.
Pridėtinis Illinois valstijos vertės mokestis – 9.25 proc.
arba 4.63 dol.
Persiuntimo mokestis – 5 dol.

Pasiteirauti tel. 773-585-9500

PAS MUS IR APLINK MUS

■ Gegužės 17 d., penktadienį, 7 val. v., Ziono lietuvių liuteronų parapijos salėje (9000 S. Menard Ave., Oak Lawn, IL 60453) susitikimas su svečiais iš Lietuvos – Kornelijumi Plateliu, Alvydu Šlepiku ir Liutauru Degėsiu. Turėsite progą išgirsti kūrėjų minčių apie jų kūrybą, galėsite įsigyti jų parašytų knygų. Renginį organizuoja Ziono lietuvių liuteronų parapija bei Lietuvių rašytojų draugija.

■ Gegužės 19 d., sekmadienį, 12:30 val. p. p. Pasaulio lietuvių centre Lemonte, Banys šeimos salėje vyks JAV LB Lemonto apylinkės metinis-ataskaitinis susirinkimas. Prašome gausiai dalyvauti.

■ Gegužės 19 d., sekmadienį, 1 val. p. p. Jaunimo centro Jėzuitų koplyčioje kunigas Jaunius Kelpšas aukos šv. Mišias. Susitikime pasimelsti šioje gražioje lietuviškoje šventovėje. Galima užprašyti šv. Mišias už mirusius giminaičius ir draugus. Po pamaldų bus surengtos vaišės Jaunimo centro kavinėje. Mažoniai kviečiame dalyvauti.

■ Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL) gegužės 19 d. 10 val. r. švęsime 5-tąjį Velykų sekmadienį. Prieš šv. Mišias sukalbėsime Švč. Mergelės Marijos litaniją. Eucharistijos šventimą atnašaus kun. Gediminas Keršys. Kviečiame visus dalyvauti.

Gegužės 19 d., sekmadienį, 2 val. p. p.

Čiurlionio meno galerijoje,
5620 S. Claremont Ave., vyks

Poezijos pavasario skaitymai.

Šiometiniai mūsų svečiai: Lietuvos Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas, poetas, eseistas, vertėjas **Kornelijus Platelis**, poetas, režisierius, aktorius, scenaristas **Alvydas Šlepikas** bei poetas, eseistas, filosofas **Liutauras Degėsys**. Kviečiame atvykti.

„Draugo“ laikraščio išlaidoms sumažinti auکوjo:

200 dol. Birutė Viskanta, Los Angeles, CA.

75 dol. Vidmantas Prikockis, Kirtland, OH.

50 dol. Valė Austras, Melrose, MA; Jadžė Mockaitis, New Buffalo, MI; Stasys Bačkaitis, Great Falls, VA; Rimas Česonis, Webster, NY; Audra Skripkus, Solana Beach, CA; Jonas Spurgis, Chicago, IL; Algis Vedeckas, Massapequa, NY; Algis Kaunelis, Farmington, MI.

Nuoširdžiai dėkojame už Jūsų paramą.

LIETUVIŲ KALBOS KURSAI

Suaugusiems

DAINAVOS STOVYKLOJE

Manchester, MI

2019 m. rugpjūčio 4–11 d.

Pradininkams ir pažengusiems ir tiems, kurie nori patobulinti kalbą!

Nesvarbu jūsų amžius ir išsilavinimas.

Susisiekite su Aušrele Sakalaite

Tel. 630-243-6302 arba ausreles@comcast.net

Paremkite DRAUGAS FOUNDATION apsipirkdami **amazon smile**

I ŽINGSNIS.
SUSIEKITE SAVO
[amazon.com PASKYRĄ](https://www.amazon.com/paskyra)
SU
**DRAUGAS
FOUNDATION**
PELNO NESIEKIANČIA
ORGANIZACIJA.
Prisijunkite per
[smile.amazon.com](https://www.amazon.com)
ir paieškoje suveskite
**DRAUGAS
FOUNDATION.**
Šį veiksmą pakanka
atlikti tik vieną kartą!

amazon smile
You shop. Amazon gives.

II ŽINGSNIS.
PAKEISKITE VISAS
ŽYMELES
(bookmarks)
IŠ [amazon.com](https://www.amazon.com) Į
[smile.amazon.com](https://www.amazon.com)
KASKART
apsipirkdami Amazon
internetinėje
parduotuvėje įsitikinkite,
kad jungiantės per
[smile.amazon.com](https://www.amazon.com),
o ne
www.amazon.com
Jums jungiantis ir
apsiperkant per
www.amazon.com, Jūsų
parama DRAUGO
NEPASIEKS.

Jeigu jau apsipirkote AMAZON
internetinėje parduotuvėje
jungdamiesi per
[smile.amazon.com](https://www.amazon.com),
ir kaip paramos gavėję nurodėte
**DRAUGAS
FOUNDATION**,
perkant kitus kartus, Jūsų
parama jau automatiškai
pasieks mus.

DRAUGAS
Nuoširdžiai dėkojame
už Jūsų paramą!

„Draugo“ prenumeratoriai gali skaityti „Draugą“
internete be jokio papildomo mokesčio.

Pageidaujantys turėtų parašyti
apie tai administracijai:

administracija@draugas.org

ir gauti „log in“ bei slaptažodį.

Gegužės mėn. 19 d. (sekmadienį)
PALOS PARK forest preseve

Didvyriai nemiršta!

Lietuvos Šaulių Sąjunga išeivijoje
organizuoja žygį
Lietuvos Partizanų atminimui.

Dalyvauja:
Čikagos Lietuvių Bėgimo Klubas

Renkamės - 10:30 val.
Startas - 11.00 val.
Vieta - Swallow Cliff Woods
South Palos Park
La Grange Rd. / 119 rd. St.

INFORMACIJA 224-806-5294

Po žygio pabendravimas ir kareiviška košė.

**ATLANTIC
Express Corp.**

SIUNTINIAI Į VISĄ EUROPOS SĄJUNGĄ

+ Ukraina, Baltarusija,
Moldova, Rusija

**Greičiausi
pristatymo terminai**

**Kiekviena dėžė nemokamai
apdrausta \$100**

Siūlome automobilių
gabenimą į visas pasaulio
salis, automobilių pirkimą
iš visų JAV aukcionų,
asmens turto
perkraustymą

Siuntinių paėmimas iš namų

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Sekite savo siuntas:
[AtlanticExpressCorp.com/tracking](https://www.AtlanticExpressCorp.com/tracking)

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūta
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Eurus Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Bioned
350 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance
5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Romanian American Network
6201 W. Howard St. B3 Niles, IL 60714
Tel: 847-897-6710

Granitex
704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126
Tel: 630-888-1838

Harvest Fresh
(Vit. Booth) 100 E. Rand Rd. Arlington Hts, IL 60004
Tel: 224-625-0331

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Galos Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užieiga
6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501
Tel: 708-594-5622

Biomed 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-656-2430

Kalya
338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W. Chicago Ave, Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

Ina Stankeviciene
Adresas: 2711 W. 71st Street Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-5999

www.draugofondas.org